

Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022

TÚ 4/2024

Výstup č. 1

Odpovědný řešitel: Ing. Jana Hlaváčková
Spoluřešitelé: Ing. Kristýna Havlíčková
Ing. et Ing. Barbora Havlíčková

Brno, březen 2024

Obsah

Obsah.....	1
Seznam tabulek	2
Seznam obrázků	3
Seznam zkratk.....	4
Úvod	5
1 Metodika sběru a analýzy dat	6
2 Souhrn hlavních výstupů	9
3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022	12
3.1 Velikost trhu s biopotravinami	12
3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce	13
3.3 Poptávka po biopotravinách.....	14
3.4 Způsob distribuce biopotravin	15
3.5 Mezinárodní srovnání	16
4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2022.....	20
4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin.....	20
4.2 Výroba biopotravin	21
4.2.1 Rozsah výroby biopotravin	21
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby	24
4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu	25
4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci	26
5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2022	29
5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin	29
5.2 Distribuce biopotravin	30
5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu	30
5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin	30
5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce	32
5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu	33
5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory	33
6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí	35
Závěr	42
Příloha 1: Třídění kategorií potravin	43

Seznam tabulek

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2012–2022	13
Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na maloobchodním obratu biopotravin v ČR	14
Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2022	15
Tab. 4: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2012–2022.....	20
Tab. 5: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v krajích ČR, 2017–2022	21
Tab. 6: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny v roce 2022 a porovnání s rokem 2021	23
Tab. 7: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2022	23
Tab. 8: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotraviny na jejich celkovém obratu, 2022	24
Tab. 9: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2022.....	26
Tab. 10: Hlavní distribuční kanály uplatněné výrobci biopotravin, 2021 a 2022	27
Tab. 11: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2013–2022	29
Tab. 12: Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotraviny, 2021 a 2022	31
Tab. 13: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotraviny na celkovém obratu, 2022	31
Tab. 14: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2022	33
Tab. 15: Hlavní distribuční kanály uplatněné distributory biopotravin, 2021 a 2022.....	34
Tab. 16: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2015-2022 (tuny)	36
Tab. 17: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2022	38
Tab. 18: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny) ..	40
Tab. 19: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019, 2020, 2021 a 2022 (tuny)	41
Tab. 20: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“	43
Tab. 21: Hlavní kategorie biopotravin využitě v dotazníkovém šetření	44

Seznam obrázků

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2022.....	14
Obr. 2: Rozdělení trhu biopotravin 2022	16
Obr. 3: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2022	17
Obr. 4: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2022	17
Obr. 5: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2022.....	18
Obr. 6: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2022	19
Obr. 7: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2021 a 2022	25
Obr. 8: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2021 a 2022	32
Obr. 9: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2022	35
Obr. 10: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2021 a 2022	39

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
AT	Rakousko
COI	potvrzení o kontrole (z angl. <i>Certificate of Inspection</i>)
CPA	Klasifikace produkce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DE	Německo
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUR	euro, společná evropská měna
EZ	ekologické zemědělství
FiBL	Research Institute of Organic Agriculture, Switzerland
Kč	Koruna česká
mil.	Milion
mld.	Miliarda
MŘ	maloobchodní řetězec
MZe	Ministerstvo zemědělství
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
PL	Polsko
REP	Registr ekologických podnikatelů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
spol. s r. o.	společnost s ručením omezeným
SK	Slovensko
tis.	tisíc
TRACES NT	Trade Control and Expert system New Technology
UK	Spojené království Velké Británie (z angl. United Kingdom)
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úvod

Předkládaná zpráva o trhu s biopotravinami v České republice je jedním ze dvou výstupů tematického úkolu (č. 4) s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství“, jehož zadavatelem je Ministerstvo zemědělství (MZe). Obsahem tematického úkolu je sběr základních statistických údajů o rostlinné a živočišné bioprodukci na ekofarmách a jejím uplatnění, a dále od roku 2009 sběr informací o trhu s biopotravinami zahrnující analýzu rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v ČR včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin. Do zprávy je také zařazena kapitola o dovozu biopotravin ze třetích zemí za období 2014–2022.

Vzhledem k rostoucímu trhu biopotravin v Evropě i v České republice roste i potřeba informací o jeho stavu a vývoji. Dochází ke zvyšování potřeby údajů o samotném trhu biopotravin, neboť jeho transparentnost je podmínkou dalšího rozvoje a nezbytnou součástí úspěšného rozhodování všech aktérů (firem, státu, ale i výzkumu). S ohledem na tuto skutečnost většina členských zemí EU i samotná Komise zvyšuje svůj zájem o tržní data. ČR tyto skutečnosti reflektuje a z tohoto důvodu je záměrem MZe provádět tato šetření prostřednictvím Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) dlouhodobě a pravidelně v ročních intervalech.

Zpráva o trhu biopotravin je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje popis metodiky sběru a analýzy dat. Druhá kapitola shrnuje v bodech hlavní výstupy zprávy. Kapitoly 3 až 5 prezentují detailní údaje získané z dotazníkového šetření u výrobců a distributorů biopotravin v ČR. Třetí kapitola je věnována celkové situaci na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022 a prezentuje základní tržní ukazatele. Je zde provedeno také mezinárodní srovnání. Čtvrtá kapitola se věnuje zvláště výrobě biopotravin v ČR, identifikaci hlavních vyráběných kategorií biopotravin a nejčastějších distribučních cest využívaných výrobci. Pátá kapitola shrnuje údaje poskytnuté subjekty, které se zabývají čistě distribucí biopotravin. Popisuje hlavní distribuované kategorie biopotravin a odbytové cesty využívané distributory na českém trhu. Šestá kapitola se věnuje vývoji dovozu biopotravin ze třetích zemí. Poslední, sedmou kapitolou, je závěr obsahující také výhled vývoje trhu biopotravin v dalších letech.

1 Metodika sběru a analýzy dat

Sběr primárních dat o trhu byl prováděn Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které měly v roce 2022 registrovány výrobce a obchodníky s biopotravinami (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.). Sběr dat o trhu biopotravin probíhal v průběhu roku 2023 formou dotazníkového šetření na základě dotazníku zpracovaného ÚZEI. Zjišťována byla reálná data zpětně za rok 2022 a v šetření byly osloveny všechny subjekty registrované jako „výrobce biopotravin“ nebo jako „distributor biopotravin“ k 31. 12. 2022.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit:

- a) soběstačnost, tedy zda objem a struktura domácí produkce biopotravin stačí k pokrytí potřeb výrobců biopotravin (resp. distributorů),
- b) velikost trhu, tedy celkový objem prodaných biopotravin na českém trhu, v členění na hlavní kategorie biopotravin včetně odhadu podílu biopotravin vyrobených v ČR,
- c) způsob distribuce, tj. prostřednictvím kterých odbytových míst je bioprodukce na českém trhu uplatňována.

V ČR zatím neprobíhá ucelený statistický sběr dat o biotrhu ani na straně domácností (tj. kolik utratí za biopotravinu průměrná domácnost), ani na straně prodeje (tj. kolik se prodá biopotravin v rámci maloobchodu), proto byl zvolen postup oslovení všech výrobců a distributorů registrovaných v systému EZ ve snaze identifikovat objem jimi nabízených biopotravin a na základě znalosti distribučních cest odhadnout celkovou velikost trhu v ČR.

K určení velikosti trhu biopotravin v ČR byly využity postupy uplatňované v zahraničí. Dle této metodiky je třeba zahrnout všechny významné aktéry, kteří realizují prodej biopotravin konečným spotřebitelům, **tedy velikost trhu je rovna objemu nákupu konečných spotřebitelů v dané zemi**. Snahou je tedy zjistit minimálně obraty v rámci následujících odbytových míst:

- maloobchodní prodej:
 - a. maloobchodní řetězce (včetně drogistických),
 - b. specializované prodejny (prodejny zdravé výživy a bioprodejny),
 - c. ostatní (neřetězcové prodejny potravin, vinotéky, lékárny apod.);
- gastronomie (tj. biopotravinou spotřebované ve veřejném stravování a restauracích);
- přímý prodej (tj. prodej konečnému spotřebiteli, např. zásilkový prodej, prodej přes podnikovou prodejnu, prodej na farmářských trzích, prodej prostřednictvím e-shopů).

Velikost trhu biopotravin v ČR byla tedy odvozena jako součet obrátů registrovaných výrobců a distributorů za prodej biopotravin na českém trhu směřujících do odbytových míst, která realizují prodej přímo konečnému spotřebiteli (tj. maloobchody s potravinami, drogerie, lékárny, zařízení veřejného stravování a přímý prodej).

Tyto obraty byly navýšeny o obvyklou 30% obchodní přírážku. K tomu byly navíc přičteny obraty za prodej importovaných biopotravin, které si maloobchody (jedná se především o maloobchodní řetězce) samy dovážejí, a které neprojdou tuzemskou dodavatelskou vertikálou. Do distribuce jsou zahrnuti i distributori komodit (např. mlékárenská družstva). Do konečné velikosti trhu je pak započten

pouze prodej biopotravin. Pro potřeby vyčíslení celkového obratu za biopotraviny realizovaného „českými“ subjekty (resp. subjekty působícími v ČR) se navíc přičítá objem jejich vývozu.

Návratnost dotazníků

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) bylo k 31. 12. 2022 registrováno celkem 1 706 subjektů podnikajících v ekologickém zemědělství, které se zabývaly výrobní nebo distributorskou činností, případně obojím. Registrováno bylo tedy 990 výrobců a 1 160 distributorů biopotravin. Z těchto mělo 444 subjektů registrovanou jak činnost výrobce, tak zároveň činnost distributora.

Z celkového počtu 1 706 subjektů bylo 9 osloveno dotazníkem pro maloobchod. Tímto dotazníkem byly osloveny i ostatní maloobchodní řetězce (MŘ) působící v ČR, které mají biopotraviny ve svém sortimentu a dále společnosti: Marks and Spencer Czech Republic, a. s., IKEA Česká republika, s. r. o a Svaz českých a moravských spotřebních družstev (Skupina COOP).

Z celkových 1 706 registrovaných výrobců a distributorů jich bylo 55 vyloučeno z šetření, jelikož nerealizují prodej nebo distribuci potravin (jednalo se např. o distribuci krmiv, osiv nebo hnojiv, dále dopravu nebo skladování biopotravin pro zákazníka). Dále byly vyřazeny subjekty Globus ČR, v. o. s., Penny Market s. r. o., AHOLD Czech Republic, a. s., BILLA spol. s r.o., Kaufland Česká republika v.o.s., dm drogerie markt s. r. o., Tesco Stores ČR a. s., ROSSMANN, spol. s r. o. a Lidl Česká republika v. o. s., které byly, jak je zmíněno výše, osloveny dotazníkem pro MŘ. Celkově vyloučeno bylo tedy 64 subjektů.

Návratnost dotazníků činila:

- u výrobců: 94 %,
- u distributorů 87 %,
- u mix subjektů 71 %.

U respondentů, u kterých se nepodařilo dotazníkovým šetřením zjistit všechny potřebné údaje¹, a jsou klíčoví pro trh biopotravin, byly údaje doplněny o kvalifikované odhady, a to na základě dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu z předchozích let. Závěry v této zprávě se tedy opírají o data 558 aktivních výrobců biopotravin, 555 aktivních distributorů a 17 distributorů/výrobců. Dále také o údaje 13 obchodních řetězců nabízejících biopotraviny v ČR.

¹ Celková návratnost dotazníků byla negativně ovlivněna nízkou návratností dotazníků od kontrolní organizace BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o., která nedodala dotazníky za více než polovinu svých klientů.

Přes výše uvedené skutečnosti lze výstupy považovat za vypovídající, jelikož se podařilo získat odpovědi od většiny hlavních aktérů na trhu biopotravin.

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Celková velikost trhu s biopotravinami v ČR včetně specifikace podílu hlavních kategorií biopotravin a distribučních cest (tj. kapitola 3) i údaje o celkovém objemu výroby či distribuce biopotravin, podílu jednotlivých kategorií biopotravin a podílu jednotlivých odbytových míst na celkovém obratu (tj. kapitoly 4 a 5) jsou nyní odhadnuty za celý sektor (tzn., že údaje zahrnují jak získané údaje od výrobců a distributorů, tak doplněné expertní odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu).
- b) Rozdělení registrovaných subjektů do jednotlivých kategorií (tj. „výrobce biopotravin“, „distributor biopotravin“ a „výrobce/distributor“) je problematické, jelikož typ uváděné registrace nemusí zcela odpovídat realitě. Je to dáno změnou činnosti v průběhu roku, např. rozšířením sortimentu o distribuci jiných než vlastních výrobků, ukončení/odložení začátku výroby a setrvání jen u distribuce biopotravin apod.

Navíc vzhledem k tomu, že za výrobu biopotravin je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin (tj. přebalení biopotravin do spotřebitelského balení), je snižována rozlišovací hranice mezi skutečným výrobcem a pouhým distributorem.

Ke zpřesnění evidence o subjektech působících v ekologickém sektoru významně přispívá online systém Registr ekologických podnikatelů (REP) dostupný na webu MZe: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>.

- c) Údaje od tzv. „mix“ subjektů (tj. registrovaných současně jako výrobce tak distributor) jsou v této zprávě zahrnuty v plné výši k údajům výrobců v kapitole 4. Snahou šetření bylo identifikovat a odlišit u těchto subjektů obrat za jejich vlastní výrobu a za distribuci hotových výrobků jiných dodavatelů. S pomocí inspektorů kontrolních organizací se podařilo identifikovat hlavní činnost a přeřadit většinu „mix“ subjektů buď do kategorie „výrobce“ či „distributor“. U 17 subjektů (byl skutečně realizován souběh jak vlastní výroby biopotravin, tak distribuce biopotravin jiných výrobců, byly tedy ponechány v kategorii „mix“.

2 Souhrn hlavních výstupů

Celkový trh s biopotravinami v ČR:

- **Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2022 přibližně 11,30 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 6,95 mld. Kč a vývoz biopotravin vzrostl na cca 4,36 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila 642 Kč/osobu/rok a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,65 %.**
- **Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 740 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně vzrostl na 216 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 351 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 1 643 mil. Kč.**
- Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v **maloobchodních řetězcích**, tj. v supermarketech a hypermarketech (34 %, tj. 2,4 mld. Kč), dále pak prostřednictvím **e-shopů** (24 %, tj. 1,6 mld. Kč), drogérií (téměř 18 %, tj. 1 233 mil. Kč) a **prodejen zdravé výživy a biopotravin** (9 %, tj. 643 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 19 % z celkového obratu prodeje přes e-shopy.
- **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (36% podíl),** přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily podkategorie „káva a čaj“, „ostatní zpracované biopotraviny“, „hotové pokrmy (vč. dětské výživy)“ a „doplňky stravy“. Druhou příčkou obsadila kategorie „**Ovoce a zelenina**“ (21 %) následovaná kategorií „**Mléko a mléčné výrobky**“ (17 %).
- **Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen finálních biopotravin) se na spotřebě biopotravin v ČR v roce 2022 podílely 59 %.** Při zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“² subjekty, tvoří podíl biopotravin z dovozu 65 % z celkové spotřeby biopotravin. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

² Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin:

- **Na konci roku 2022 bylo v ČR registrováno 990 výrobců biopotravin**, což oproti roku 2021 představuje nárůst o 4,9 %. V průběhu roku 2022 bylo nově registrováno 86 subjektů, naopak svou činnost ukončilo 40 výrobců.
- Ze získaných údajů vyplývá, že z celkového počtu 990 subjektů jich zhruba 28 % svou činnost v roce 2022 ve skutečnosti vůbec neprovozovalo z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny.
- **Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2022 dosáhl 5 483 mil. Kč**, což představuje nárůst o 1,2 % proti obratu 5 418 mil. Kč v roce 2021. V tomto obratu jsou však zahrnuty i obraty společností, které nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení a celkové obraty „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů.³
- Z pohledu obratu dosáhla v roce 2022 **největšího objemu výroby opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (45 %, a to zejména podkategorie „Cukr“)**. Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (16 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (10 %) a „Mlýnské, škrobárenské výrobky“ (9 %).
- **Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotraviny za přibližně 2 867 mil. Kč**. Kromě roku 2022, kdy se hodnota vývozu držela na úrovni roku 2021, lze říct, že vývoz biopotravin z ČR trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 130 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (1 000 mil. Kč) a Rakouska (246 mil. Kč). Přitom 87 % výrobců biopotravin uplatnilo rozhodující část své výroby na českém trhu.
- **Biopotraviny byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (30 %), velkoobchodů (16 %), e-shopů (15 %) a specializovaných prodejen⁴ (12 %)**. Prostřednictvím přímého prodeje bylo distribuováno 8 % biopotravin. K dalšímu výrobci biopotravin (např. vyrobené mouky/směsi, med, koření/bylinky, oleje, cukr) směřovalo 8 %⁵ biopotravin.

³ Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů tvořil 55 % jejich celkového obratu, tj. 752 mil. Kč. Do celkového obratu je zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu 92 mil. Kč.

⁴ Tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin.

⁵ Do podílu je zahrnuto také zpracování ve službě, které činilo 0,4 %. Do podílu není zahrnut obrat za prodej základních komodit.

Distribuce biopotravin:

- **Na konci roku 2022 bylo v ČR registrováno celkem 1 160 distributorů biopotravin**, což představuje meziroční nárůst o 2,6 %. V průběhu roku 2022 bylo nově registrováno 107 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 78 distributorů.
- **Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2022 ve velkoobchodních cenách 5 210 mil. Kč** (cca 4 475 mil. Kč v roce 2021). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů⁶ (cca 752 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a nově také obchodníků se základními komoditami (zvířaty a plodinami).
- **Distributoři dovezli ze zahraničí v roce 2022 biopotraviny za zhruba 2 736 mil. Kč** (tj. 53 % jejich celkového obratu prodeje), z toho bylo 71 % uplatněno na českém trhu. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 559 mil. Kč (nárůst oproti 1 343 mil. Kč v roce 2021).
- **Hlavní distribuovanou kategorií biopotravin byla v roce 2022 kategorie „Ostatní zpracované potraviny“** s 40% podílem. Na druhém místě se umístila s 28% podílem „Ovoce a zelenina“, následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (14 %).
- **Největším odbytištěm mezi distributory je český trh.** Celkem na českém trhu bylo uplatněno 71,4 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 3 722 mil. Kč (v roce 2021 šlo o 73,2 % a 3 276 mil. Kč). Ke zvýšení objemu exportu došlo také v absolutním vyjádření. Největší objem biopotravin byl v roce 2022 exportován do Německa, kam mířilo 47 % obratu exportu představující cca 704 mil. Kč, následovalo Slovensko (17 % a 248 mil. Kč) a ostatní země EU (16 % a 239 mil. Kč).
- Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (35 %), maloobchodní řetězce (18 %), další výrobce potravin (14 %), velkoobchody (8 %), lékárny (6 %), specializované prodejny (5 %). Dále následoval přímý prodej (4 %), drogerie (4 %), prodej přes gastronomická zařízení (2 %)⁷, nezávislé prodejny (2 %).

⁶ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

⁷ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj korespondovat s uváděným výsledkem v Tab.15.

3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022

Kapitola shrnuje získané údaje od výrobců a distributorů a doplňuje tato data expertními odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu, a tím se snaží stanovit celkovou velikost trhu s biopotravinami v ČR v roce 2022.

3.1 Velikost trhu s biopotravinami

Po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005–2008 došlo v letech 2009 a 2010 ke stagnaci obratu okolo 1,6 mld. Kč. V roce 2011 se nárůst spotřeby biopotravin opět nastartoval a došlo k jeho oživení, které pokračovalo i v letech 2012 a 2013, kdy trh biopotravin v ČR (tj. domácí spotřeba) vzrostl meziročně o dalších 9,5 % na téměř 2 mld. Kč. V roce 2014 se domácí spotřeba zvýšila o 3,9 % a překonala tak hranici 2 mld. Kč. V letech 2015 a 2016 rostla spotřeba biopotravin dvouciferným tempem o 11 a 14 % a k dalšímu významnému nárůstu došlo v roce 2017, kdy trh biopotravin narostl o 30,5 % na 3,33 mld. Kč. Tento trend pokračoval i v roce 2018, kdy domácí spotřeba biopotravin vzrostla o 33 % na 4,43 mld. Kč. V roce 2019 již rostla mírnějším tempem (nárůst o 19 %) na 5,26 mld. Kč. V roce 2020 domácí spotřeba biopotravin meziročně vzrostla o 14 % a dosáhla tak hodnoty 5,99 mld. Kč. Meziroční nárůst v roce 2021 byl negativně ovlivněn pandemií koronaviru (COVID-19) a činil pouze 2,8 %. Domácí spotřeba biopotravin tak činila 6,15 mld. Kč. V roce 2022 činila domácí spotřeba biopotravin 6,95 mld. Kč a oproti roku 2021 došlo k meziročnímu nárůstu o 12,9 %⁸.

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty činil v roce 2022 přibližně 11 305 mil. Kč. Objem exportovaných biopotravin⁹ opět vzrostl a dosáhl objemu cca 4 355 mil. Kč (39 % obratu). Vývoz byl realizován jak samotnými výrobci (47,4 %), tak i výrobci, kteří byli současně distributory (18,5 %) anebo i čistými distributory (34,2 %).

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 4 740 mil. Kč, obrat ve veřejném stravování 216 mil. Kč (184 mil. Kč v roce 2021) a 351 mil. Kč tvořil obrat přímého prodeje (přímý prodej z farmy a jiné formy přímého prodeje). Prodej prostřednictvím e-shopů, který je od roku 2014 uváděn odděleně, činil 1 643 mil. Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů dosáhl úrovně 1,65 % a průměrná roční spotřeba vyjádřená v nominálních cenách vzrostla na 642 Kč na obyvatele za rok, viz Tab. 1.

⁸ Celkové výdaje za potraviny a nápoje meziročně vzrostly o 9,3 % a průměrná míra inflace dle ČSÚ činila 15,1 %.

⁹ Od roku 2014 jsou v šetření zahrnuty i subjekty zabývající se vývozem komodit k dalšímu zpracování (např. mlékárenská družstva).

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2012–2022

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	2,40	2,72	3,19	3,73	4,19	5,70	7,02	8,26	9,41 ²⁾	10,22	11,30
Vývoz (mld. Kč)	0,62	0,77	1,17	1,48	1,64	2,37	2,59	3,00	3,43	4,07	4,36
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,78	1,95	2,02	2,25	2,55	3,33	4,43	5,26	5,99	6,15	6,95
Meziroční změna obratu biopotravin v ČR (%)	6,7	9,5	3,9	11,4	13,5	30,5	33,0	18,7	13,9	2,8	12,94
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%) ¹⁾	0,66	0,71	0,72	0,81	0,90	1,05	1,31	1,52	1,77	1,60	1,65
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	169	185	191	213	241	314	416	492	562	585	642
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	46/60 *	46/57 *	43/49 *	39/62 *	46/60 *	46/57 *	47/60 *	48/57 *	49/58 *	59/65 *	59/65 *
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	64	64	57	61	62	58	51	50	47	50	52

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování není celkový obrat roven součtu vývozu a domácí spotřeby

* Podíl dovozu distributorů / Podíl dovozu distributorů a „mix“ subjektů.

Zdroj: Šetření ÚZEI

3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce

Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a samotnými maloobchodními řetězci (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), který byl prodán na českém trhu (tj. nebyl dále reexportován), je pro rok 2022 odhadován na 4 102 mil. Kč, což představuje 59% podíl na spotřebě biopotravin v ČR. Po započtení objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“¹⁰ subjekty, a které do ČR dovezly finální biopotravin za dalších zhruba 405 mil. Kč, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 65% podíl na spotřebě biopotravin v ČR. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

¹⁰ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

3.3 Poptávka po biopotravinách

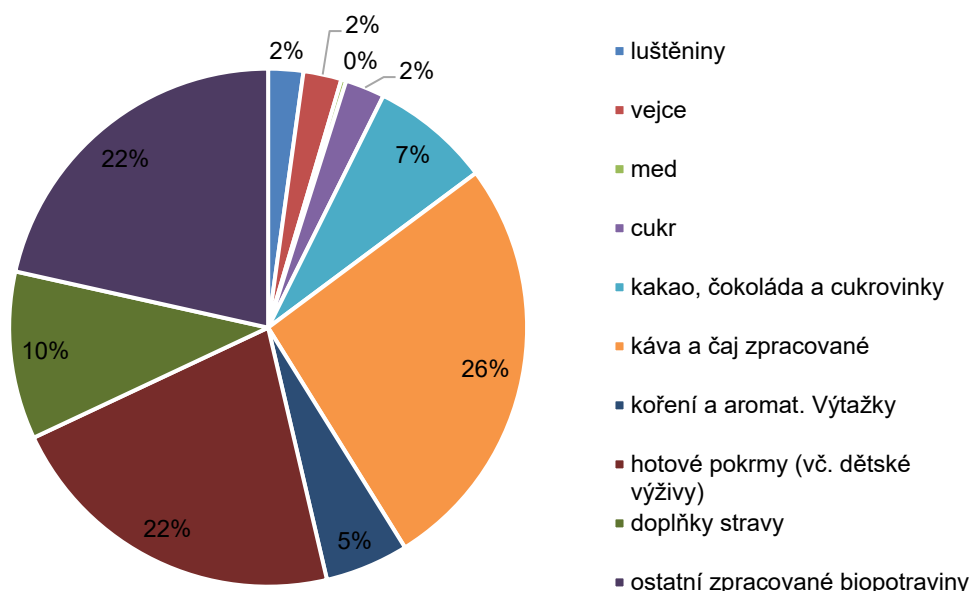
Strukturu hlavních biopotravin lze považovat dlouhodobě za stabilní (viz Tab. 2). Stejně jako v předchozích letech byl největší zájem o „Ostatní zpracované potraviny“, které tvořily cca 36% podíl na maloobchodním obratu biopotravin, přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily podkategorie „káva a čaj“, „ostatní zpracované biopotraviny“, „hotové pokrmy (vč. dětské výživy)“ a „doplňky stravy“. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (21 %) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (necelých 17 %). Podrobnější členění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ je znázorněno na Obr. 1.

Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na maloobchodním obratu biopotravin v ČR

Hlavní kategorie biopotravin	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	podíl kategorie potravin (%)										
Maso a masné výrobky	8,1	6,9	8,2	6,9	5,1	5,9	4,6	5,2	5,3	4,9	6,0
Ovoce a zelenina	13,7	16,1	13,7	12,6	21,3	22,5	17,3	17,2	17,1	20,9	20,7
Oleje a tuky	2,1	2,1	4,4	4,2	2,9	3,6	3,5	3,2	3,5	3,4	3,1
Mléko a mléčné výrobky	20,0	18,2	22,0	20,2	23,0	17,5	20,0	15,5	15,9	16,4	16,5
Mlýnské a škrobárenské výrobky	10,4	11,7	8,2	7,5	4,8	4,9	2,5	2,6	2,5	3,4	5,7
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	9,5	9,2	9,4	7,3	6,2	5,9	7,6	9,1	9,4	7,6	9,2
Ostatní zpracované potraviny	34,3	33,0	33,0	37,1	33,2	36,4	41,4	43,2	41,6	39,4	35,6
Nápoje	1,9	2,7	1,1	4,2	3,4	3,3	3,1	3,8	4,8	4,0	3,3
Celkem¹⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2022

Pozn.: Podíl medu činil 0,3 %.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby, což shrnuje Tab. 3. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (34 %, tj. 2,4 mld. Kč), dále pak prostřednictvím e-shopů (necelých 24 %, tj. 1,6 mld. Kč), drogerií (téměř 18 %, tj. 1 233 mil. Kč) a prodejen zdravé výživy a biopotravin (9 %, tj. 643 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 19 %¹¹ z celkového obratu prodeje přes e-shopy.

Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2012–2022

Odbytové místo v ČR	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022
	podíl odbytového místa v ČR						mil. Kč					
Supermarkety/hypermarkety	49,7	48,3	40,9	46,2	43,9	40,5	36,2	35,0	32,0	33,1	34,1	2 371
Drogerie ¹⁾	18,0	18,7	16,5	14,7	17,9	17,5	14,9	15,2	14,8	16,9	17,7	1 233
Prodejny zdravé výživy a biopotr.	19,0	16,6	24,8	14,3	14,3	12,6	16,9	16,2	14,9	12,8	9,2	643
Nezávislé prodejny potravin	1,4	1,6	1,7	4,2	2,9	3,0	2,1	1,8	1,6	2,2	2,7	188
Faremní a ostatní přímý prodej	5,9	8,9	6,7	7,0	7,3	5,4	5,1	5,7	6,1	5,4	5,0	351
E-shopy ²⁾	X	x	3,4	7,8	6,7	14,1	12,3	15,2	22,2	21,0	23,6	1 643
Lékárny	4,8	4,5	3,1	2,6	3,6	3,9	7,7	5,2	5,1	5,6	4,4	305
Gastronomie	1,1	1,4	2,9	3,2	3,4	3,0	4,7	5,7	3,2	3,0	3,1	216
Celkem³⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	6 950

¹⁾ Podíl drogistických řetězců byl pro roky 2012 a 2013 upraven zpětně na základě zpřesnění metodiky.

²⁾ Z důvodu nárůstu prodeje prostřednictvím e-shopů, které byly dříve součástí faremního a ostatního přímého prodeje, jsou údaje pro tyto kategorie uváděny odděleně.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

V roce 2022 byly z ČR vyvezeny biopotraviny za 4,36 mld. Kč (téměř 39 % jejich celkového obratu). Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s. r. o., RACIO, s. r. o., Kovář distribuce, s.r.o.¹², INUTEK s.r.o., Siberian Pine Nuts, s.r.o.¹³, Sonnentor, s. r. o., Green Ways s.r.o., SOLEX AGRO, s. r. o., UNISKAP s.r.o., ÚSOVSKO FOOD a.s., Amylon, a.s., ExtraVit s.r.o., Lifefood Czech Republic s. r. o., Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO, které společně tvoří 65 % celkového vývozu.

¹¹ V podílu nejsou zahrnuty MIX subjekty.

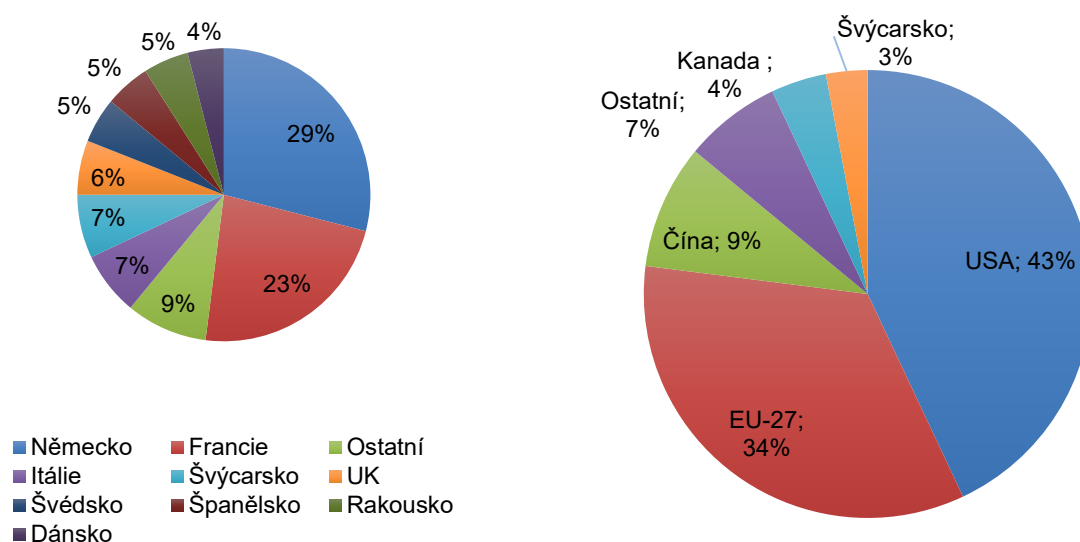
¹² Subjekt se zaměřuje na distribuci živého skotu.

¹³ Odhad obratu od kontrolní organizace.

3.5 Mezinárodní srovnání

Celosvětový trh s biopotravinami v roce 2022 dosáhl hranice téměř 135 mld. EUR. Přestože prodej biopotravin zaznamenal pomalejší růst a potýkal se se stagnací a poklesem v některých evropských zemích, tak vykázal meziroční nárůst zhruba o 8 % (125 mld. EUR v roce 2021).¹⁴ Největší podíl na světovém trhu měly Spojené státy americké (43 %), Evropská unie (34 %) a Čína (9 %). V rámci Evropy má největší trh biopotravin Německo (29 %) a Francie (23 %), viz Obr. 2.

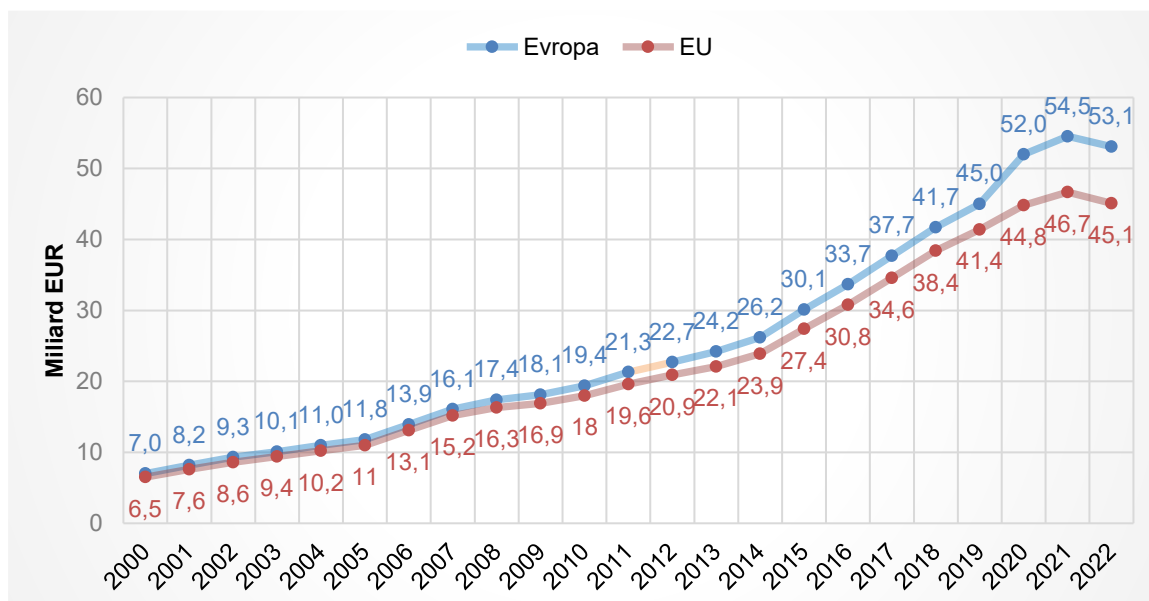

Obr. 2: Rozdělení trhu biopotravin 2022

Zdroj: FiBL-AMI survey 2024

Evropský trh biopotravin v roce 2022 dosáhl 53,1 mld. EUR (45,1 mld. tvoří trh EU), což znamená pokles o 2,2 % na evropském trhu a 2,8 % na trhu EU. To představuje první pokles bio maloobchodního prodeje v Evropě a Evropské unii od začátku záznamů v roce 2000. Nicméně v některých zemích, jako v Estonsku (+ 6,0 %), Nizozemsku (+ 4,4 %) a Rakousku (+ 4,1 %), maloobchodní tržby v roce 2022 vzrostly. Od roku 2013 do roku 2022 se hodnoty bio maloobchodních prodejů v Evropě a EU více než zdvojnásobily. Bohužel ne všechny země pravidelně poskytují údaje o domácích trzích, a tak lze předpokládat, že trh biopotravin je větší, než je uváděno, viz Obr. 3.

¹⁴ Zdroj: Willer, Helga, Trávníček, Jan, Meier, Claudia, Schlatter, Bernhard, (2024) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2024*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) and IFOAM – Organic International

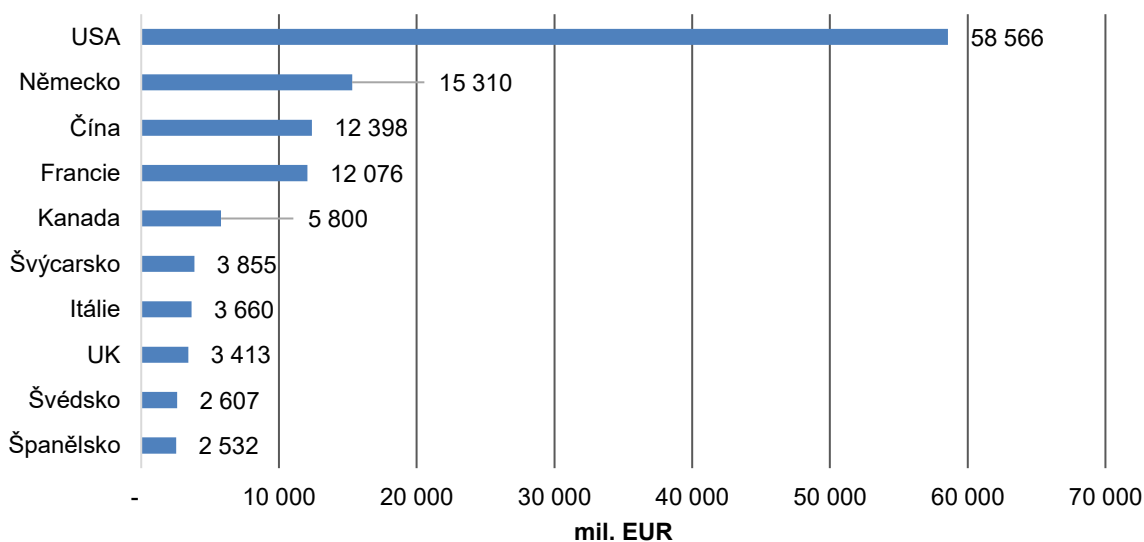

Obr. 3: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2022

Pozn.: Od roku 2020 jsou data za EU sledovaná bez UK (vystoupení UK z EU v lednu 2020).

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2004-2024, a OrganicDatatnetwork Surveys 2013-2015

Země s největším trhem biopotravin představovaly Spojené státy americké (58,6 mld. EUR), následované Německem (15,3 mld. EUR), Čínou (12,4 mld. EUR) a Francií (12,1 mld. EUR), viz Obr. 4.

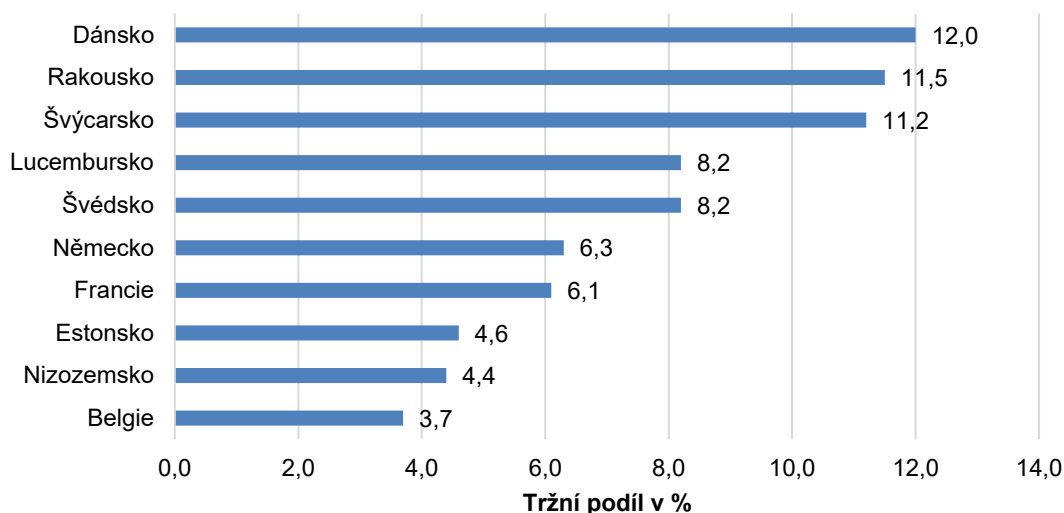
Obr. 4: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2022

Zdroj: FiBL-AMI survey 2024

Stejně jako v minulých letech mělo nejvyšší podíl prodaných biopotravin na celkovém trhu s potravinami Dánsko (12,0 %). Jednalo se o nejvyšší podíl v rámci Evropy i světa. Dále následovalo Rakousko (11,5 %) a Švýcarsko (11,2 %), viz Obr. 5.

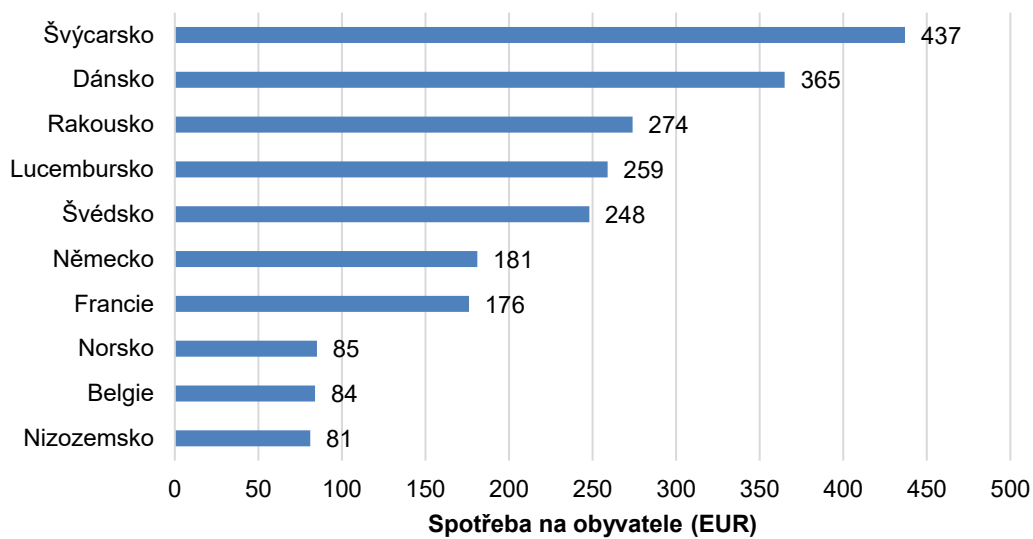
U řady kategorií potravin je zastoupení bioprodukce i vyšší, jedná se zejména o vejce, ovoce a zeleninu. V Dánsku a Švýcarsku dosahuje prodej bio vajec přibližně 30% podílu na jejich celkovém prodeji. Kategorie bio ovoce a zelenina má po vejcích nejvyšší podíly na trhu, což představuje 10 a více procent prodejní hodnoty veškeré prodávané zeleniny a ovoce.

Obr. 5: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2022

Zdroj: FiBL-AMI survey 2024

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2022 ve Švýcarsku (437 EUR) a Dánsku (365 EUR). Švýcarsko zaujímá celosvětově nejvyšší pozici ve spotřebě biopotravin na obyvatele. Dále následuje Rakousko (274 EUR) a Lucembursko (259 EUR). Celkem v sedmi zemích překročila roční spotřeba biopotravin 100 EUR na obyvatele, viz Obr. 6. Neustálý růst spotřebitelského zájmu je patrný z vývoje spotřeby biopotravin na osobu, i když v roce 2022 došlo k výraznému poklesu. V průměru utratili spotřebitelé v Evropě za biopotraviny 64 EUR ročně na jednoho obyvatele, v rámci států EU pak průměrná částka za biopotraviny činila 102 EUR na obyvatele. V zemích střední a východní Evropy jsou výdaje spotřebitelů stále nízké. Jsou však patrné signály, že trhy se v současné době rozvíjejí, a to zejména v pobaltských zemích. **Česká republika a Estonsko jsou jedinými zeměmi s trvalým systémem souhrnné evidence dat o maloobchodním prodeji.**

Obr. 6: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2022

Zdroj: FiBL-AMI survey 2024

4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2022

Sortiment českých výrobců biopotravin je poměrně široký. Zahrnuje především mléko a mléčné výrobky, pečivo, koření, mouku, těstoviny, dětskou výživu, vejce, kuřecí, vepřové a hovězí maso, ovoce, zeleninu, sušené ovoce, víno atd. U některých komodit je ovšem nabídka nedostatečná a nepokrývá poptávku spotřebitelů (např. vejce, ovoce, zelenina, med). Některé biopotraviny nejsou českými výrobci biopotravin produkovány vůbec a dovážejí se ze zahraničí (např. oleje).

4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2022 registrováno 990 subjektů, což představovalo meziroční nárůst o 4,9 %. V průběhu roku 2022 bylo nově registrováno 86 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 40 výrobců. Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v letech 2012–2022 uvádí Tab. 4.

Tab. 4: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2012–2022

Ukazatel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet výrobců	448	471	506	542	603 ¹	672	748	826	865	944	990
Meziroční změna (%)	6,2	5,1	7,4	7,1	11,3	11,4	11,3	10,4	4,7	9,1	4,9
Počet ukončených výrobců	43	40	37	40	37	41	45	44	60	51	40
Podíl ukončených výrobců (%)	10,2	8,9	7,9	7,9	6,8	6,8	6,7	5,9	7,3	5,9	4,2
Počet nových výrobců	69	63	72	76	98	110	121	122	99	130	86
Podíl nových výrobců (%)	15,4	13,4	14,2	14,0	16,3	16,4	16,2	14,8	11,4	13,8	8,7

¹⁾ Počet subjektů se liší od údajů uváděných ve zprávě *Statistická šetření ekologického zemědělství – Základní statistické údaje v roce 2017*. Důvodem je zpřesnění údajů v REP.

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

Z celkového počtu výrobců biopotravin v České republice bylo ke konci roku 2022 nejvíce registrováno v Jihomoravském kraji, a to 169 výrobců. Druhé místo zaujímalo hlavní město Praha se 168 registrovanými výrobci biopotravin. Na třetím místě se umístil kraj Středočeský. Naopak nejméně výrobců biopotravin bylo ke konci roku 2022 registrováno v Karlovarském kraji (viz Tab. 5).

Tab. 5: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v krajích ČR, 2017–2022

Kraj	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hl. město Praha	117	131	140	151	166	168
Středočeský kraj	64	75	89	98	104	104
Jihočeský kraj	34	45	48	47	55	61
Plzeňský kraj	30	30	36	42	55	58
Karlovarský kraj	21	22	23	22	22	23
Ústecký kraj	20	22	26	28	31	36
Liberecký kraj	30	34	35	42	44	50
Královehradecký kraj	35	36	39	37	40	43
Pardubický kraj	27	28	29	30	34	34
Kraj Vysočina	37	39	48	52	55	58
Jihomoravský kraj	136	143	157	149	162	169
Olomoucký kraj	37	39	45	48	47	49
Zlínský kraj	44	54	59	64	64	67
Moravskoslezský kraj	40	50	52	55	65	70
Celkem	672	748	826	865	944	990

Zdroj: REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

4.2 Výroba biopotravin

Kapitola shrnuje informace o počtech aktivních zpracovatelů (výrobců) biopotravin, celkové kapacitě výroby biopotravin v ČR (tzn. o celkovém obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o distribučních kanálech, které jsou výrobci využívány pro prodej biopotravin.

Z celkového počtu 990 subjektů registrovaných jako „výrobce biopotravin“ ke konci roku 2022, jich zhruba 28 %¹⁵ (tj. 276) svou činnost ve skutečnosti vůbec neprovozovalo, a to zejména z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny.

4.2.1 Rozsah výroby biopotravin

Celkový obrat výroby biopotravin v roce 2022, dle údajů poskytnutých výrobcí¹⁶, činil 5 483 mil. Kč, což představuje nárůst o 1,2 % proti obratu 5 418 mil. Kč v roce 2021 (Tab. 6). V tomto údaji jsou zahrnuty také obraty společností, které pouze nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení, jelikož i tato činnost je považována za výrobu biopotravin.¹⁷ Do celkového obratu je zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu

¹⁵ Loni byl zaznamenán podíl 29 %.

¹⁶ Jedná se o obrat 575 výrobců biopotravin.

¹⁷ Tj. včetně dovozu ovoce a zeleniny a jejího balení, dovozu zahraničního zboží a značení českým logem aj.

92 mil. Kč¹⁸. Dále je také zahrnut celkový obrat „mix“ subjektů realizujících jak vlastní výrobu biopotravin, tak současně distribuci výrobků jiných dodavatelů. Vzhledem k tomu, že byl doplněn v dotazníku dotaz na rozsah prodeje vlastních a cizích výrobků u těchto dodavatelů, lze konstatovat, že prodej výrobků jiných dodavatelů představoval 55 % jejich celkového obratu (tj. 752 mil. Kč). Jinými slovy, obrat prodeje vlastních výrobků vyrobených v ČR registrovanými výrobci činil 4,7 mld. Kč.

Nejpočetnější kategorií výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny zůstala stejně jako v letech 2011–2021 kategorie 100 tis. až 500 tis. Kč. Následovaly kategorie 500 tis. až 1 mil. Kč, 1-2 mil. Kč a do 100 tis. Kč.

Více než dvě třetiny výrobců (68 %) uvedly, že v roce 2022 za biopotraviny utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl pouhých 3,6 %. Naopak 42 firem s největším obratem za biopotraviny (nad 20 mil. Kč) realizuje více než tři čtvrtiny celkové výroby biopotravin (78 %). Obdobná situace platila i pro předchozí roky 2011–2021. Srovnatelný zůstává také podíl firem s největším obratem, kdy dvanáct největších firem s obratem nad 100 mil. Kč (E D & F Man Ingredients s. r. o., RACIO, s. r. o., Sonnentor, s. r. o., PRO-BIO, obchodní společnost s r. o., INUTEC s.r.o., Country Life, s. r. o., Polabské mlékárny, a.s., OLMA, a.s., Amylon, a.s., ČEROZFRUCHT, s. r. o., Lifefood Czech Republic, s. r. o., ÚSOVSKO FOOD a.s.) realizovalo 54,4 % celkového obratu. V roce 2021 činil podíl 13 největších výrobců („mix subjektů“) 57,1 %.

Přehled patnácti největších výrobců v roce 2022 dle velikosti obratu realizovaného pouze na českém trhu (bez exportu) se podobá seznamu z předchozích let (Tab. 7). Je třeba zdůraznit, že v tabulce jsou zahrnuty i „mix subjekty“, jejichž obrat zahrnuje i prodej biopotravin jiných výrobců (tj. obrat i za jejich distributorskou činnost). Důvodem je, že nelze s jistotou určit podíl cizích výrobků uplatněných na českém trhu.

¹⁸ V roce 2021 činil tento obrat 29 mil. Kč.

Tab. 6: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotravin v roce 2022 a porovnání s rokem 2021

Kategorie dle obratu za biopotravin	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2021 (počet)	2022		2021 (tis. Kč)	2022	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	68	64	11,1	2 753	2 851	0,1
<100 tis. až 500 tis.	156	175	30,4	39 230	47 371	0,9
<500 tis. až 1 mil.	87	84	14,6	59 215	57 099	1,0
<1 mil. až 2 mil.	66	68	11,8	92 092	92 551	1,7
<2 mil. až 5 mil.	55	63	11,0	185 902	203 638	3,7
<5 mil. až 10 mil.	47	47	8,2	330 128	320 861	5,9
<10 mil. až 20 mil.	32	32	5,6	470 985	465 229	8,5
<20 mil. až 50 mil.	12	21	3,7	384 061	664 303	12,1
<50 mil. až 75 mil.	7	5	0,9	421 994	328 271	6,0
<75 mil. až 100 mil.	4	4	0,7	335 711	319 757	5,8
nad 100 mil.	13	12	2,1	3 096 359	2 981 566	54,4
Celkem¹⁾	547	575	100,0	5 418 430	5 483 497	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

Tab. 7: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2022

Název společnosti	Hlavní obor výroby
Biopark, s.r.o.	Maso a masné výrobky
Biopekárna Zemanka, s.r.o.	Trvanlivé výrobky (suchary, sušenky)
CALBUCCO, s.r.o.	Ovoce a zelenina, mlýnské výrobky, oleje a tuky, pekařské výrobky, ostatní zpracované biopotravin
COUNTRY LIFE, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotravin, pekařské výrobky, nápoje, mléčné výrobky, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina, oleje a tuky
ČEROZFRUCHT, s.r.o.	Ovoce a zelenina
Hollandia Karlovy Vary, s.r.o.	Mléko a mléčné výrobky
MASO UZENINY POLIČKA, a.s.	Maso
MLÝN PERNER SVIJANY, spol. s. r.o.	Mlýnské výrobky
OLMA, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
Portz Insel, s.r.o.	Nápoje
PRO-BIO, obchodní společnost s. r.o.	Mlýnské výrobky, ostatní zpracované biopotravin, ovoce a zelenina, oleje a tuky
Schubert partner, a.s.	Vejce
Sonnentor, s.r.o.	Čaje a koření
WOLFBERRY, s.r.o.	Oleje a tuky, ovoce a zelenina, ostatní zpracované biopotravin

Pozn: subjekty jsou uvedeny v abecedním pořadí

Zdroj: Šetření ÚZEI 2023

Největší počet výrobců (132; což odpovídá 23 %) je zařazen v kategorii podniků, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obratu, viz Tab. 8. Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií jsou podniky s podílem biopotravin od 1 do 10 %. Tyto dvě kategorie představovaly téměř 44 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obratu výroby v ČR tvoří více než 36 %. V roce 2021 tyto kategorie zahrnovaly 53 % výrobců a 35% podíl na celkovém obratu.

Největšího podílu na celkovém obratu výrobců (29 %) dosahují firmy z kategorie podniků 50 až 75 %, následně pak podniky v kategorii 1 až 10 % (19 %) a 99 až 100 % (17 %).

Tab. 8: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotravin na jejich celkovém obratu, 2022

Podíl biopotravin na celkovém obratu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2021 (počet)	2022		2021 (tis. Kč)	2022	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	54	67	11,7	61 494	103 574	1,9
< 1 až 10 %	124	119	20,7	1 066 472	1 037 941	18,9
< 10 až 30 %	71	87	15,1	733 534	909 111	16,6
< 30 až 50 %	28	44	7,7	236 778	165 717	3,0
< 50 až 75 %	45	52	9,0	1 958 071	1 582 947	28,9
< 75 až 99 %	60	74	12,9	516 643	743 707	13,6
< 99 až 100 %	165	132	23,0	845 437	940 499	17,2
Celkem¹⁾	547	575	100,0	5 418 430	5 483 497	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

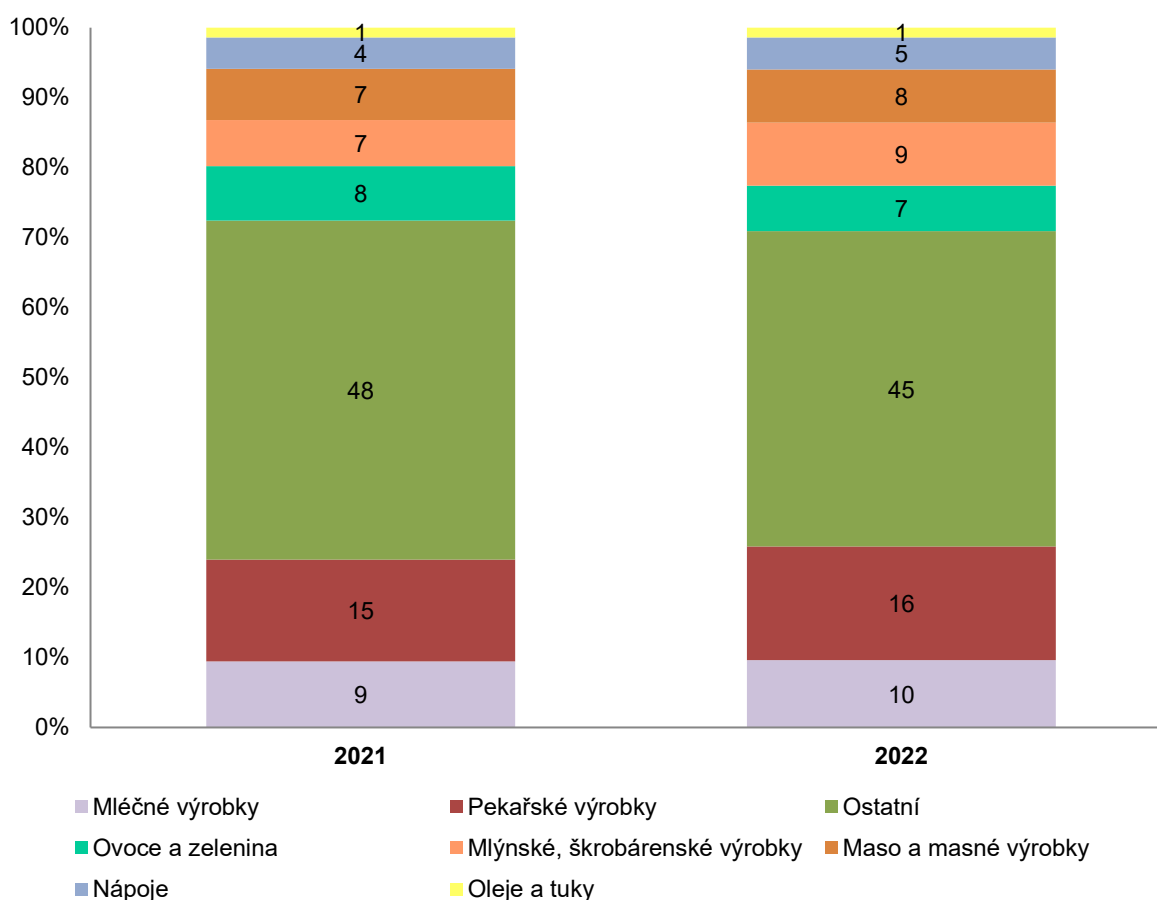
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby

Kromě informace o celkovém obratu za biopotravin byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na tomto objemu výroby. Použito bylo zjednodušené třídění vycházející z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č.1.

Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu¹⁹, kterého dosáhli výrobci v roce 2022, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“²⁰ (45 %, a to zejména podkategorie „Cukr“). Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (16 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (10 %) a „Mlýnské, škrobářské výrobky“ (9 %). Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem výroby dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 2 428 mil. Kč, 2 613 mil. Kč v roce 2021), následované kategorií „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (cca 877 mil. Kč, 783 mil. Kč v roce 2021), „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 518 mil. Kč, 510 mil. Kč v roce 2021) a „Mlýnské, škrobářské výrobky“ (cca 486 mil. Kč, 355 mil. Kč v roce 2021). Podobné kategorie dominovaly také v předchozích letech (viz Obr. 7).

¹⁹ Do celkového obratu není započítán obrat za výrobu bioproduktů a biokomodit.

²⁰ Kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ zahrnuje podkategorie: Cukr; Kakao, čokoláda a cukroviny, Káva a čaj, Koření a aromatické výtažky; Hotové pokrmy; Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny; Ostatní jinde neuvedené potravinářské výrobky (viz příloha zprávy).

Obr. 7: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2021 a 2022

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu

Většina výrobců uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu, tj. 553 z celkového počtu 575 výrobců, 22 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 87 % výrobců (tj. 498 z 575), (viz Tab. 9). V roce 2022 se nejčastěji vyváželo na Slovensko (celkem 83 výrobců – téměř každý sedmý aktivní výrobce, z toho 43 výrobců do 10 % svého obratu, 31 výrobců v rozmezí 10–30 % obratu, 8 výrobců v rozmezí 30–50 % a 1 výrobce celých 100 % svého obratu). Avšak největší objem vyrobených biopotravin směřuje do ostatních zemí EU²¹ (téměř 21 %), Německa (18 %), Rakouska (5 %) a Slovenska (4 %). Naopak nejmenší objem se exportoval do zemí mimo EU a Polska.

Z celkového obratu výroby biopotravin v roce 2022 ve výši cca 5 483 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 2 616 mil. Kč, tj. 47,7 %. V roce 2021 se na českém trhu uplatnilo 2 550 mil. Kč

²¹ Ostatní země EU jsou všechny mimo země sousedící s ČR (tj. mimo SK, DE, AT a PL).

(tj. 47,1 %). Do zahraniční tedy čeští výrobci vyvezli biopotravin v hodnotě 2 867 mil. Kč, což představuje zbývajících 52,3 % celkového obratu výroby (v roce 2021 činil export 2 868 mil. Kč).

Hodnota vývozu se držela na úrovni roku 2021, přičemž největší objem biopotravin (1 130 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (1 000 mil. Kč) a Rakouska (246 mil. Kč).

Z výrobců vyváží do zahraničí zejména společnosti E D & F Man Ingredients s. r. o. (ostatní země EU, země mimo EU, Německo, Rakousko, Polsko a Slovensko), RACIO, s. r. o. (Německo, ostatní země EU, Slovensko, země mimo EU a Polsko), INUTEK s.r.o. (Německo), Sonnentor, s. r. o. (Rakousko, Německo, Slovensko, Polsko a ostatní země EU), ÚSOVSKO FOOD, a. s. (ostatní země EU, Německo, Polsko), Amylon, a. s. (ostatní země EU, země mimo EU, Německo, Rakousko a Polsko), ExtraVit s. r. o. (Německo)²², Lifefood Czech Republic, s. r. o. (ostatní země EU, země mimo EU, Německo, Slovensko, Rakousko a Polsko).

Tab. 9: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2022

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat	Podíl (%)	
								(tis. Kč)	2022	2021
ČR	8	12	13	22	67	431	553	2 616 055	47,7	47,1
Slovensko	43	31	8	0	0	1	83	236 133	4,3	3,6
Německo	18	18	4	9	3	8	60	999 885	18,2	17,3
Rakousko	8	11	1	2	1	2	25	246 242	4,5	4,9
Polsko	22	10	1	0	0	0	33	89 827	1,6	1,7
Ostatní EU	20	18	7	11	4	4	64	1 130 490	20,6	23,6
Mimo EU	16	7	1	1	0	0	25	164 864	3,0	1,9
Celkem¹⁾								5 483 497	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky a jednotlivé kategorie.

Pozn.: Ostatní EU (země EU mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci

K určení hlavních distribučních cest prodeje biopotravin a následnému stanovení celkové velikosti trhu (tj. objemu biopotravin nakoupeného konečnými spotřebiteli) bylo zjišťováno, prostřednictvím kterých odbytových cest realizovali prodej biopotravin na českém trhu v roce 2022 samotní výrobci, a to v členění dle jednotlivých kategorií potravin.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (30 %), velkoobchody (16 %), e-shopy (15 %) a specializované prodejny²³ (12 %). Prostřednictvím přímého prodeje bylo distribuováno 8 % biopotravin. K dalšímu výrobci biopotravin (např. vyrobené mouky/směsi, med, koření/bylinky, oleje, cukr) směřovalo 8 %²⁴ biopotravin, viz Tab. 10.

²² Odhad obratu dle ÚZEI.

²³ Tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin.

²⁴ Do podílu je zahrnuto také zpracování ve službě, které činilo 0,4 %. Do podílu není zahrnut obrat za prodej základních komodit.

Tab. 10: Hlavní distribuční kanály uplatněné výrobci biopotravin, 2021 a 2022

Odbytová místa	Obrat za prodej biopotravin		
	2021 (tis. Kč)	2022 (tis. Kč)	(%)
Další výrobce biopotravin	222 085	198 435	7,7
Zpracování ve službě	9 126	10 521	0,4
Velkoobchod s bio/potravinami	455 135	421 516	16,4
Překupník	35 979	45 142	1,8
Specializované prodejny	408 720	308 189	12,0
Maloobchod	674 112	763 960	29,7
Nezávislé prodejny potravin	50 074	86 463	3,4
Drogerie	14 824	23 627	0,9
Lékárny	34 330	30 052	1,2
Gastronomie	62 217	78 591	3,1
Přímý prodej	214 856	207 806	8,1
E-shop	333 009	390 605	15,2
Jiné	9 824	5 551	0,2
Celkem¹⁾	2 524 291	2 570 458	100,0

¹⁾ V tabulce není zohledněn obrat za nezpracované bioprodukty

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

Z celkového obratu za prodej vyrobených biopotravin realizovaný v ČR mířilo cca 74 % přímo ke konečným spotřebitelům²⁵ (tj. odhadem okolo 2 284 mil. Kč při uvažované 30% obchodní marži²⁶, nárůst o 106 mil. Kč proti roku 2021). Z tohoto objemu biopotraviny míří ke konečnému spotřebiteli nejčastěji prostřednictvím maloobchodu (43 %) a prodejen zdravé výživy (18 %). Prodej prostřednictvím e-shopů činil 17 %. Následoval prodej prostřednictvím přímého prodeje (9 %), nezávislých prodejen (5 %) a gastronomie (4 %). Ostatní cesty nebyly tak významné a celkem tvořily cca 3 %.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso a masné výrobky jsou nejčastěji prodávány prostřednictvím přímého prodeje (32 %; 21 %) a maloobchodu (28 %; 34 %). Ovoce a zelenina je kromě řetězců (44 %) prodávána také přes e-shopy (23 %), velkoobchody (11 %) a specializované prodejny (10 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně do maloobchodních řetězců (59 %), 9 % je uplatňováno prostřednictvím velkoobchodu, 8 % je z důvodu zastoupení faremních zpracovatelů prodáváno prostřednictvím přímého prodeje a 7 % pak přes specializované prodejny. Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím velkoobchodu (22 %), přímého prodeje (19 %), e-shopu (18 %) a specializovaných prodejen (13 %). Jedná se zejména o prodej vína. Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím maloobchodu (51 %), velkoobchodu (15 %) a specializovaných prodejen (7 %). Mlýnské a škrobárenské výrobky jsou kromě dalších výrobců biopotravin (30 %) uplatňovány i prostřednictvím velkoobchodů (27 %)

²⁵ Tj. po vyloučení obratu prodeje směřujícího k dalšímu výrobcí biopotravin (včetně zpracování ve službě, překupníkovi, či do velkoobchodu).

²⁶ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

a maloobchodu (20 %). U olejů dominuje prodej prostřednictvím e-shopu (30 %), ten hraje významnou roli také při prodeji ostatních zpracovaných potravin (27 %).

5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2022

Druhou významnou skupinou působící na trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování²⁷. Jedná se zejména o dovozce ze třetích zemí, regionální i celostátní distributory a velkoobchodníky.

5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin

Počet všech registrovaných distributorů k 31. 12. 2022 vzrostl na 1 160 subjektů, což představuje meziroční nárůst o 2,6 %. V průběhu roku 2022 bylo nově registrováno 107 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 78 distributorů. Nárůst distributorů v letech 2017 a 2018 zapříčinila povinná registrace internetových prodejen nabízejících biopotraviny do systému ekologického zemědělství. Vývoj počtu registrovaných distributorů v letech 2013–2022 shrnuje Tab. 11.

Tab. 11: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2013–2022

Ukazatel	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet distributorů	305	351	409	501	730	938	1 003	1 031	1 131	1 160
Meziroční změna (%)	16	15,1	16,5	22,5	45,7	28,5	6,9	2,8	9,7	2,6
Počet skončených distributorů	18	40	24	33	36	65	79	103	70	78
Podíl skončených distributorů (%)	6,8	13,1	6,8	8,1	7,2	8,9	8,4	10,3	6,8	6,9
Počet nových distributorů	60	86	82	125	265	273	144	131	170	107
Podíl skončených distributorů (%)	19,7	24,5	20,0	25,0	36,3	29,1	14,4	12,7	15,0	9,2

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.), které se však dle zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. V současné době jsou biopotraviny nabízeny všemi nadnárodními maloobchodními řetězci, z nichž některé mají vlastní značku biopotravin (Albert: Nature's promise BIO, Billa: BILLA Bio, Globus: Globus BIO, Kaufland: K-BIO, Lidl: Bio organic, Tesco: Tesco Organic, Penny Market: My Bio). Biopotraviny lze zakoupit i v některých českých družstevních prodejnách působících pod značkou COOP, v nezávislých prodejnách sítích (např. Brněnce) a v prodejnách zdravé výživy a biopotravin. Rozmáhají se farmářské obchody, které nabízejí regionální produkty včetně biopotravin, jako např. Náš grunt, Sklizeno, Dobřej špajz, Česká stodola. Dalším významným místem prodeje biopotravin se staly prodejny drogistického zboží, zvláště pak drogistický řetězec DM drogerie s privátními značkami dm Bio a babylove a Rossmann s privátními značkami BabyDream a EnerBio. Rostoucí oblibě se také těší nákup prostřednictvím e-shopů, které mají ve svém sortimentu i biopotraviny (např. Košík, Rohlík, SCUK, Svět bedýnek, Farmbox).

²⁷ Za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin.

5.2 Distribuce biopotravin

Kapitola týkající se distribuce biopotravin přináší informace zejména o počtu aktivních distributorů biopotravin, podílu bioproduktů (biopotravin) z dovozu, celkovém rozsahu distribuce biopotravin v ČR (celkového obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o typech distribučních kanálů využívaných distributory v ČR pro prodej biopotravin.

5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu

Distributoři dovezli v roce 2022 biopotraviny za zhruba 2 736 mil. Kč, což činilo 53 % jejich celkového obratu prodeje (v r. 2021 za 2 429 mil. Kč a 54 %, v r. 2020 za 1 832 mil. Kč a 49 %). Z tohoto dovezeného objemu bylo 29 % v hodnotě 780 mil. Kč dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 559 mil. Kč (nárůst oproti 1 343 mil. Kč v roce 2021 a 1 221 mil. Kč v roce 2020).

Opět byl sledován údaj o objemu dovozu také u subjektů registrovaných jako výrobce a současně distributor. Tito tzv. „mix“ distributoři dovezli v roce 2022 biopotraviny za 1 038 mil. Kč²⁸ (tj. 76 % jejich celkového obratu), přičemž 30 % zboží zůstalo na českém trhu.

Do ČR se dovážely biopotraviny běžné denní spotřeby, zejména ostatní zpracované biopotraviny, které tvořily 55 % celkové hodnoty dovozu. Jednalo se především o hotové pokrmy (včetně dětských výživ), potravinové doplňky, koření, kávu a čaj. Dále pak ovoce a zelenina (31 % celkové hodnoty dovozu) a pekařské výrobky (3 %).

Mezi největší importéry²⁹ patřily v roce 2022 E D & F Man Ingredients s.r.o., HIPP Czech s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., Green Ways s.r.o., Siberian Pine Nuts, s. r. o.³⁰, Velká Pecka s.r.o., BAKKER s.r.o, bio nebio s.r.o

5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin

Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2022 ve velkoobchodních cenách 5 210 mil. Kč (cca 4 475 mil. Kč v roce 2021). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů³¹ (cca 752 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a také obchodníků se základními komoditami (zvířaty a plodinami).

Z pohledu rozsahu distribuce (tj. obratu za biopotraviny) zůstala, stejně jako v minulých letech, nejrozšířenější kategorie podniků od 100 tis. do 500 tis. Kč. Na druhém místě byla kategorie od 500 tis. do 1 mil. Kč a společně zahrnovaly téměř 39 % všech distributorů. Následovaly kategorie od 2 mil. do 5 mil. Kč a kategorie do 100 tis. Kč a na pátém místě se umístila kategorie 1 až 2 mil. Kč. Z údajů vyplývá, že u 75 % distributorů obrat za biopotraviny nepřekročil hranici 5 mil. Kč.

Při srovnání výše obratu dominovala jednoznačně kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč, kdy pouhých 10 firem realizovalo 50 % z celkového finančního objemu distribuce biopotravin v ČR (v roce 2021 to bylo 10 firem v této kategorii s 48% podílem), viz Tab. 12.

²⁸ Nárůst dovozu v kategorii MIX subjektů je ovlivněn zahrnutím společnosti E D & F Man Ingredients s.r.o.

²⁹ Mezi importéry jsou zařazeny i společnosti, které realizují souběžně výrobu i distribuci biopotravin a jejichž obraty jsou zahrnuty již v rámci výrobců biopotravin.

³⁰ Odhad obratu od kontrolní organizace.

³¹ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

Tab. 12: Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotravinu, 2021 a 2022

Kategorie dle obratu za biopotravinu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2021 (počet)	2022		2021 (tis. Kč)	2022	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	76	71	12,8	3 319	3 064	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	133	135	24,3	35 899	38 151	0,7
< 500 tis. až 1 mil.	78	80	14,4	52 008	54 220	1,0
< 1 mil. až 2 mil.	56	59	10,6	82 261	88 265	1,7
< 2 mil. až 5 mil.	73	72	13,0	230 471	226 585	4,3
< 5 mil. až 10 mil.	48	52	9,4	346 777	366 721	7,0
< 10 mil. až 20 mil.	45	44	7,9	632 894	594 364	11,4
< 20 mil. až 50 mil.	21	24	4,3	566 756	719 179	13,8
< 50 mil. až 75 mil.	2	5	0,9	105 504	258 378	5,0
< 75 mil. až 100 mil.	3	3	0,5	270 873	258 949	5,0
nad 100 mil.	10	10	1,8	2 148 097	2 601 893	49,9
Celkem¹⁾	545	555	100,0	4 474 859	5 209 768	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

Z pohledu významu obchodování s biopotravinami je z údajů patrné, že se distribucí zabývají jak specialisté, tj. obchodníci s více jak 75% podílem biopotravin na jejich obratu (13 % subjektů), tak obchodníci, kteří mají biopotravinu pouze jako doplňkové zboží ve své nabídce. Celých 60 % subjektů uvedlo, že prodej biopotravin u nich tvoří méně než 10 % jejich celkového obratu. Subjekty, které nabízejí biopotravinu jen jako doplňkový sortiment zahrnující pouze několik vybraných bio položek, uvedly v roce 2022 na trh necelých 43 % distribuovaných biopotravin, viz Tab. 13.

Tab. 13: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotravinu na celkovém obratu, 2022

Kategorie dle podílu biopotravin na celkovém obratu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2021 (počet)	2022		2021 (tis. Kč)	2022	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	103	101	18,2	404 039	343 668	6,6
< 1 až 10 %	217	232	41,8	1 340 098	1 879 473	36,1
< 10 až 30 %	107	93	16,8	767 285	709 749	13,6
< 30 až 50 %	22	28	5,0	64 774	246 742	4,7
< 50 až 75 %	30	30	5,4	768 367	732 588	14,1
< 75 až 99 %	19	23	4,1	327 042	351 666	6,8
< 99 až 100 %	47	48	8,6	803 254	945 882	18,2
Celkem¹⁾	545	555	100,0	4 474 859	5 209 768	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

K největším distributorům z pohledu obratu za prodej biopotravin patřila v roce 2022 společnost VELKÁ PECKA, s. r. o., následovaná společnostmi Hipp Czech s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., Green Ways, s. r. o., Družstvo České Biomléko a Kovář distribuce s.r.o. Pokud je uvažován prodej pouze

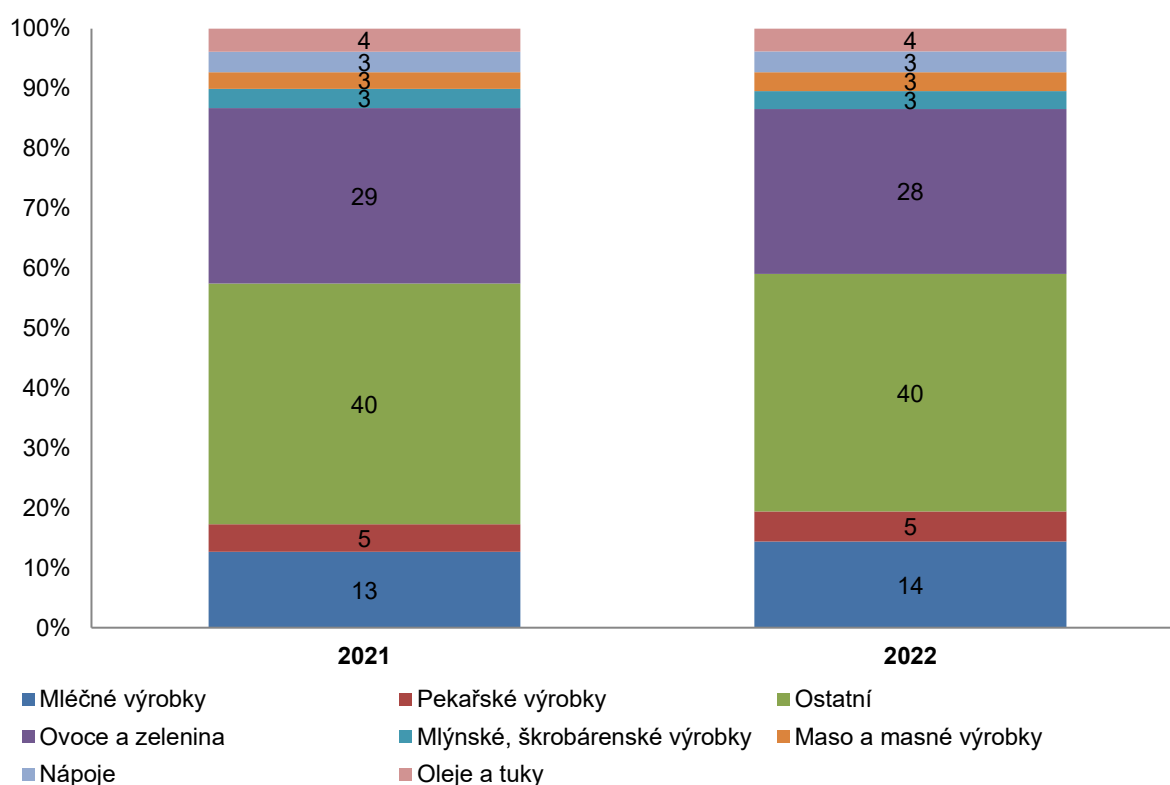

na českém trhu (bez obrátu exportovaného zboží), pak mezi největší distributory v roce 2022 patřily všechny výše uvedené společnosti s výjimkou společností Kovář distribuce s.r.o., která se specializuje na zahraniční trhy.

Do kategorie významných distributorů patří samozřejmě také společnost Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o., jejichž obrát je však již zahrnut v obrátu výrobců biopotravin. Podobně by sem patřily i centrály maloobchodních řetězců a drogistické řetězce, které zásobují své prodejny. Obrát těchto společností je již zahrnut v obrátu jejich dodavatelů (tj. výrobců a distributorů).

5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obrátu distribuce

Kromě informace o celkovém obrátu za biopotraviny byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií na zobchodovaném obrátu.³² Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obrátu, kterého dosáhli distributoři v roce 2022, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (40 %, a to zejména podkategorie hotové pokrmy (včetně dětských výživ), která tvořila 30% podíl). Následovaly kategorie „Ovoce a zelenina“ (28 %) a „Mléko a mléčné výrobky“ (14 %). Stejně kategorie dominovaly také v roce 2021, viz Obr. 8.

Obr. 8: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obrátu distribuce (%), 2021 a 2022

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

³² *Struktura hlavních kategorií biopotravin vychází z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1. Do celkového obrátu tak není v tomto případě započítán obrát distribuci bioproduktů a biokomodit.*

Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem distribuce dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 1 750 mil. Kč, 1 552 mil. Kč v roce 2021), „Ovoce a zelenina“ (cca 1 215 mil. Kč, 1 130 mil. Kč v roce 2021), „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 634 mil. Kč, 489 mil. Kč v roce 2021).

5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu

Většina distributorů uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu tj. 513 z celkových 555 distributorů, 42 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 82 % distributorů (tj. 455 z 555). Na českém trhu skončilo 71,4 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 3 722 mil. Kč (v roce 2021 šlo o hodnotu 3 276 mil. Kč a 73,2 %), viz Tab. 14.

Ze zjištěných údajů vyplývá, že došlo ke zvýšení objemu exportu také v absolutním vyjádření. Zatímco v roce 2021 bylo distributory exportováno zboží za cca 1 199 mil. Kč, v roce 2022 činila hodnota exportu cca 1 488 mil. Kč. Největší objem biopotravin byl v roce 2022 exportován stejně jako loni do Německa, kam mířilo 47 % obrátu exportu představující cca 704 mil. Kč, následovalo Slovensko (17 % a 248 mil. Kč) a ostatní země EU (16 % a 239 mil. Kč).

Tab. 14: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrát), 2022

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrát (tis. Kč)	Podíl (%)	
									2022	2021
ČR	6	10	9	33	83	372	513	3 722 203	71,4	73,2
Slovensko	43	40	9	6	5	1	104	248 226	4,8	5,9
Německo	8	8	7	9	5	13	50	703 641	13,5	10,5
Rakousko	8	11	2	3	2	11	37	219 833	4,2	4,3
Polsko	8	6	2	0	0	1	17	49 210	0,9	1,4
Ostatní EU	14	12	3	3	1	6	39	238 834	4,6	4,5
Mimo EU	0	4	4	0	0	1	9	27 822	0,5	0,2
Celkem¹⁾								5 209 768	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Pozn.: Ostatní EU (země mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)
Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory

Stejně jako u výrobců byly i u distributorů zkoumány distribuční cesty při prodeji hlavních kategorií biopotravin v ČR. Z celkového obrátu distributorů ve výši 3 552 mil. Kč³³ mířilo ke konečným spotřebitelům cca 76 % distribuce (2 712 mil. Kč), což při uvažované 30% obchodní marži³⁴, představuje cca 3 107 mil. Kč (tj. nárůst o 18 % proti 2 632 mil. Kč v roce 2021).

Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (35 %), maloobchodní řetězce (18 %), další výrobce potravin (14 %), velkoobchody (8 %), lékárny (6 %), specializované prodejny

³³ Do obrátu není zahrnut obrát za distribuci základních komodit.

³⁴ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

(5 %). Dále následoval přímý prodej (4 %), drogerie (4 %), prodej přes gastronomická zařízení (2 %)³⁵, nezávislé prodejny (2 %) viz Tab. 15.

Tab. 15: Hlavní distribuční kanály uplatněné distributory biopotravin, 2021 a 2022

Odbytová místa	Obrat za prodej biopotravin		
	2021 (tis. Kč)	2022	
		(tis. Kč)	(%)
Další výrobce biopotravin	518 234	504 018	14,2
Zpracování ve službě	20 397	19 509	0,5
Velkoobchod s bio/potravinami	321 070	299 080	8,4
Překupník	13 860	17 852	0,5
Specializované prodejny	195 187	186 185	5,2
Maloobchod	505 457	634 927	17,9
Nezávislé prodejny potravin	52 779	58 362	1,6
Drogerie	125 213	139 690	3,9
Lékárny	233 070	204 561	5,8
Gastronomie	79 617	87 209	2,5
Přímý prodej	115 567	142 955	4,0
E-shop	960 179	1 252 457	35,3
Jiné	5 620	5 529	0,2
Celkem^{1),2)}	3 146 251	3 552 335	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

²⁾ V tabulce není zohledněn obrat za nezpracované bioprodukty

Zdroj: Šetření ÚZEI 2022 a 2023

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso je nejvíce prodáváno prostřednictvím e-shopů (72 %), velkoobchodu (8 %), přímého prodeje (7 %) a gastronomie (7 %). Masné výrobky jsou také prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (77 %) a maloobchodu (7 %). Ovoce a zelenina je kromě maloobchodu (36 %) prodávána také přes e-shop (25 %) a přes další výrobce potravin (22 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně dalším výrobcům biopotravin (41 %)³⁶ a e-shopů (34 %). Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím e-shopů (34 %) a velkoobchodu (32 %). Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím maloobchodu (36 %), e-shopů (26 %) a specializovaných prodejen (11 %). Potraviny z kategorie ostatní zpracované potraviny byly uplatňovány především prostřednictvím e-shopu (40 %), maloobchodu (12 %), velkoobchodu (10 %), lékáren (10 %) a drogerií (8 %). Mlýnské a škrobárenské výrobky jsou prodávány zejména přes e-shop (42 %) a prostřednictvím maloobchodu (13 %). U olejů dominuje také prodej přes e-shop (27 %) a prodej prostřednictvím dalších výrobců potravin (27 %), dále velkoobchod (11 %), maloobchod (11 %) a lékárny (10 %).

³⁵ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj korespondovat s uváděným výsledkem v Tab. 15.

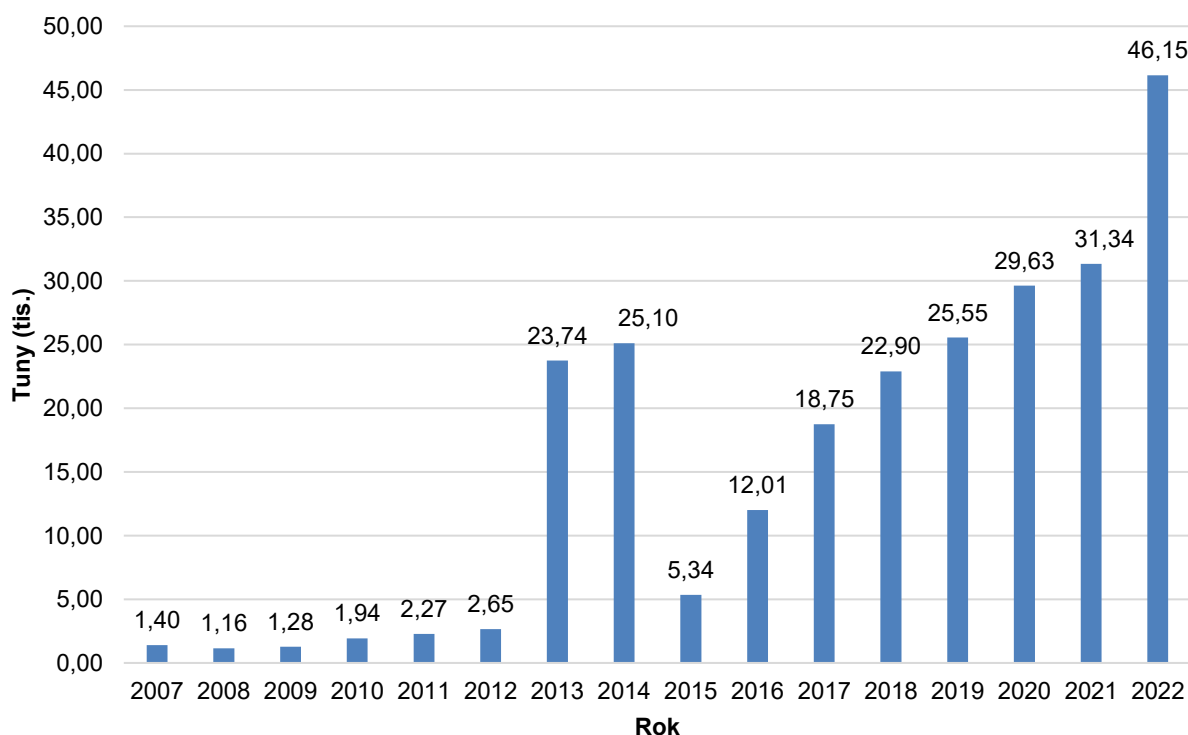
³⁶ Jedná se zejména o prodej mléka do mlékáren.

6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Dovoz biopotravin ze třetích zemí upravuje nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení uvádí specifická pravidla pro dovoz biopotravin ze třetích zemí, zejména průběžně aktualizovaný seznam uznaných třetích zemí a seznam uznaných kontrolních organizací, které ověřují soulad s pravidly ekologické produkce a jimiž kontrolované bioprodukty doprovázené příslušnou dokumentací lze do ČR dovážet. Každý dovoz bioproduktů ze třetích zemí musí být předem nahlášen příslušné kontrolní organizaci a každý dovozce podléhá kontrolním opatřením – povinnost registrace v systému ekologického zemědělství (zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství). V rámci celních řízení je nutné produkty označené odkazy na ekologický způsob produkce deklarovat v celním prohlášení jako produkty „BIO“/„EKO“ a doložit potvrzení o kontrole (COI) vygenerované v systému TRACES NT a certifikát produktu, aby mohly být následně jako ekologické produkty uvedeny do volného oběhu.

V této kapitole je zpracována statistika dovozů biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2007 až 2022. Cílem je ukázat celkový vývoj objemu dovozů, ale i vývoj v jednotlivých kategoriích biopotravin a také detailní informace o dovozu biopotravin typických pro jednotlivé státy. Objem dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí je znázorněn na Obr. 9. V roce 2022 se dovezlo cca 46 153 tun biopotravin, což je v porovnání s rokem 2021 nárůst o 47,3 %. Nejvíce biopotravin bylo dovezeno z Argentiny (14 244 tun), Kolumbie (7 822 tun), Brazílie (6 890 tun) a Ukrajiny (4 885 tun).

Obr. 9: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2022

Zdroj: 2007 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.), od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2023

Mezi třetí země, odkud jsou biopotraviny každoročně dováženy, patří Čína, Ekvádor, Filipíny, Indie, Japonsko, Jihoafrická republika, Kanada, Kolumbie, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Srí Lanka, Turecko, Ukrajina a USA. Z některých států byly v minulých letech uskutečněny pouze jednorázové dovozy: Kambodža (2016), Ghana (2018). V roce 2019 byly uskutečněny jednorázové dovozy z Beninu, Etiopie, Hondurasu, Iráku, Mosambiku, Panamy, Republiky Severní Makedonie a Rwandy. V roce 2022 se uskutečnil poprvé dovoz z Arménie, Libanonu a Nikaraguy. V následující tabulce (Tab. 16) je uveden vývoj objemu dovozu podle jednotlivých let a států. V Tab. 17 jsou následně specifikovány typické biopotraviny dovezené z vybraných 25 států s největším dovozem v roce 2022.

Tab. 16: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2015-2022 (tuny)

Země	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Celkem
Albánie	22,5	0,0	0,0	0,0	9,9	11,5	7,8	21,6	73,3
Alžírsko	0,0	6,2	0,0	0,0	38,3	20,7	22,8	0,0	88,0
Argentina	0,0	668,0	9 080,0	2 084,6	4 720,7	6 114,0	8 110,8	14 244,4	38 918,5
Arménie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,02	0,02
Austrálie	0,4	0,1	0,3	0,0	0,1	0,0	0,02	0,0	1,0
Ázerbájdžán	17,7	0,0	8,5	40,5	38,8	4,7	0,0	0,0	129,3
Bělorusko	0,0	0,0	0,0	0,0	40,5	40,5	0,0	0,0	101,0
Benin	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	0,0	0,0	0,0	3,7
Bolívie	0,0	0,0	0,0	0,2	4,5	0,0	0,0	1,0	5,7
Bosna a Hercegovina	5,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	15,0	0,0	22,4
Botswana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3
Brazílie	1,2	48,0	0,0	0,2	79,3	36,6	1 498,5	6 889,8	7 055,1
Čína	345,5	484,5	313,7	365,5	239,6	405,8	260,3	307,8	2 976,1
Dominikánská republika	0,0	0,0	0,0	0,0	194,8	0,0	6,2	1,1	202,1
Egypt	36,4	1,9	19,3	0,0	10,5	51,8	10,0	0,0	188,0
Ekvádor	4,4	6,3	46,0	15,8	254,7	37,8	18,8	75,8	462,4
Etiopie	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	0,0	0,0	6,0
Filipíny	18,5	278,1	110,3	151,0	121,2	501,1	193,1	249,6	14 163,6
Ghana	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Gruzie	0,0	1,0	0,0	0,0	0,4	1,0	2,2	1,0	5,6
Honduras	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Chile	0,7	0,0	0,6	0,6	1,3	0,0	4,8	0,2	8,3
Indie	109,9	957,6	312,4	7 608,8	7 595,0	6 453,4	2 932,0	2 399,1	19 266,3
Indonésie	24,1	41,9	0,0	18,7	32,4	53,9	21,0	32,4	945,0
Irák	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0
Izrael	0,0	0,0	0,0	0,0	21,7	6,7	13,5	2,6	44,5
Japonsko	157,8	28,0	517,6	19,1	12,3	12,1	12,0	12,3	804,3
Jihoafrická republika	4,8	7,6	5,0	3,5	3,5	4,5	5,6	5,7	46,2
Kanada	66,9	96,5	68,3	167,4	235,1	165,9	173,6	8,9	1 036,3
Kambodža	0,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0
Kazachstán	0,0	0,0	924,0	1 999,9	2 755,5	3 587,7	4 049,9	3 711,8	9 391,2
Kolumbie	2,2	365,7	460,6	1 236,7	1 905,9	2 705,7	2 199,6	7 821,5	11 792,9
Korejská republika	0,0	17,5	1,4	22,4	11,2	1,2	2,4	1,1	57,2
Kostarika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	5,0	105,0
Kosovo	51,3	103,1	0,0	159,2	139,9	0,0	0,0	0,0	464,4
Kuba	0,0	1 628,0	6 160,0	4 268,5	440,0	0,0	0,0	0,0	12 496,5

Země	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Celkem
Laoská lidově demokratická republika	0,0	0,0	0,0	0,0	744,0	0,0	1 830,1	0,0	2 574,1
Libanon	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,04	0,04
Madagaskar	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	1,2
Maroko	0,0	0,2	0,1	1,7	26,3	4,9	7,3	3,9	44,4
Mexiko	11,7	0,8	1,0	70,7	222,4	59,4	42,0	62,4	471,4
Moldávie	0,0	0,0	0,0	60,0	38,5	1 248,3	1 022,0	956,6	1 055,1
Mosambik	0,0	0,0	0,0	0,0	160,0	0,0	0,0	240,0	400,0
Nepál	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,4	0,2	0,4	1,5
Nikaragua	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0
Nový Zéland	0,3	1,4	44,0	3,8	4,1	4,2	1,9	0,5	62,0
Pákistán	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	137,2	86,5	95,8	322,5
Panama	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	25,0
Paraguay	20,0	20,0	21,5	40,0	40,6	20,5	0,0	25,8	208,3
Peru	35,9	792,4	35,8	16,4	263,3	9,6	42,1	378,7	1 639,8
Republika Severní Makedonie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Ruská federace	0,3	52,4	283,4	389,2	1 022,9	2 103,0	3 330,3	1 141,3	2 889,5
Rwanda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Salvador	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Spojené Arabské Emiráty	0,0	0,0	14,9	0,0	15,0	12,0	83,6	39,4	165,0
Srbsko	0,0	20,0	75,2	60,1	63,9	89,3	46,1	5,6	360,2
Srí Lanka	210,0	109,2	56,8	117,3	203,3	435,0	291,0	258,4	2 237,8
Švýcarsko	1,2	1,0	0,7	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3
Thajsko	0,0	0,0	0,0	0,0	26,0	22,2	38,7	84,2	571,1
Tchaj-wan	0,0	1,0	0,0	0,7	1,8	66,0	88,0	90,0	247,6
Tunisko	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	1,0	1,1	4,7
Turecko	227,5	220,9	55,9	246,4	202,7	788,0	1 017,1	1 475,7	3 347,1
Uganda	4,3	58,1	24,2	41,9	19,2	0,5	26,0	0,1	174,3
Ukrajina	3 953,7	4 413,4	110,6	3 587,3	3 386,9	4 208,0	3 196,9	4 884,5	30 238,9
USA	8,9	1 558,4	1,1	17,8	75,4	110,1	118,2	138,8	2 030,9
Velká Británie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	284,4	289,0	573,4
Vietnam	0,0	17,3	0,0	77,4	80,1	89,6	124,1	182,8	571,3
Celkem¹⁾	5 343,1	12 014,4	18 753,3	22 895,3	25 552,3	29 624,9	31 338,2	46 152,8	155 809,2
Celkem zemí	28	37	30	36	56	40	46	46	X

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: 2013 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o., od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2023

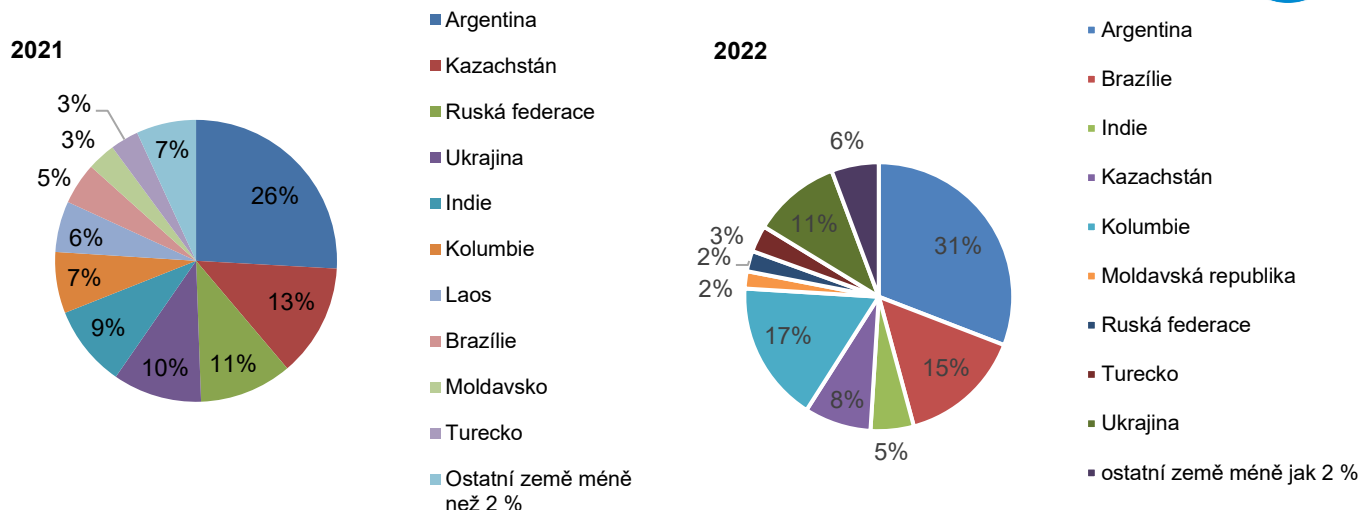
Tab. 17: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2022

Vybrané země	Typické biopotraviny
Argentina	třtinový cukr
Kolumbie	třtinový cukr, cukr, kakao
Brazílie	cukr
Ukrajina	březová míza, borůvky, jahody
Kazachstán	lněná semínka, hrášek
Indie	doplňky stravy (Amalaki, Ashwagandha, Brahmi, Bowel, chlorela, Kalmegh, Moringa, Neem, Shatavari, spirulina, Triphala, Tulsi), třtinový cukr, čaj, koření, kokosový olej
Turecko	ořechová jádra, rozinky, jahody, broskve, moruše, meruňky, skořice
Ruská federace	rozinky, broskve, jahody, sušené meruňky, moruše, ořechová jádra, skořice, čočka, cizrna
Moldavská republika	hrách, sója, loupáná špalda, slunečnicová semínka
Peru	olivy, cukr, kakaový prášek, kakaové máslo, kakaové boby, maca prášek, chia semínka, racha olej, zrna quinoa, jakonový prášek
Čína	chlorella (prášek, tablety), spirulina (prášek, tablety)
Spojené království (UK)	olej z černých semen, olej z lněných semen, dýňový olej, kokosový olej, olej ze pstruha duhového
Sri Lanka	kokosový olej, kokosové máslo
Filipíny	kokosové máslo, kokosová mouka, kokosový olej
Mosambik	cukr
Vietnam	kokos, kokosová voda, kokosové mléko, zelený čaj, kešu ořechy
USA	alkohol (gin, whiskey), nopálový prášek
Pákistán	rýže
Tchaj-wan	chlorella (prášek, tablety)
Thajsko	rýže, kokosová voda, kokosové maso, kokosové pyré
Ekvádor	čokoládové tyčinky, kakaová pasta, kakaový prášek, kakaová drť, banánové pyré, guayusa, panela
Mexiko	agávodový sirup, aloe vera
Spojené arabské emiráty	datlový sirup, datlová pasta
Indonésie	kokosový cukr, kokosový nektar, kokosový prášek, kešu ořechy
Paraguay	yerba maté

Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI

Jak je uvedeno v Tab. 16, byly v roce 2022 dovezeny biopotraviny ze 46 států. V následujícím grafu (Obr. 10) je zobrazena teritoriální struktura dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2021 a 2022.

V roce 2022 bylo nejvíce biopotravin dovezeno z Argentiny (14 244,4 tun), což představovalo 31 % z celkového dovozu biopotravin. Jednalo se především o dovoz třtinového cukru. Mezi další významné dovozce patřil Kolumbie (7821,5 tun; 17 %), Brazílie (6889,8 tun; 15 %), Ukrajina (4884,4 tun; 11 %), Kazachstán (3 711,8 tun; 8 %), Indie (2 399,1 tun; 5 %), Turecko (1 475 tun; 3 %), Ruská federace (1 141,3 tun; 2 %), Moldavsko (956 tun; 2 %). Zbývající země, které vykazovaly nižší než 2% podíl na dovozu, zaujímaly v rámci společné kategorie 6% podíl.

Obr. 10: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2021 a 2022

Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2022 a 2023

Importované biopotraviny rozdělené na základě klasifikace výrobků (CPA) pro roky 2010–2018 jsou uvedeny v Tab. 18. Od roku 2019 byly biopotraviny nově rozděleny dle systému TRACES NT, viz Tab. 19.

V roce 2022 došlo celkově k nárůstu importu biopotravin ze třetích zemí o 14 814,8 tun. Největší objem dovozů byl stejně jako v roce 2021 uskutečněn v kategorii „Cukry a cukrovinky“. Objem dovozu v roce 2022 činil 31 976,5 tun. Dovozy v rámci této kategorie tvořily více jak polovinu všech importů do ČR, a to konkrétně 69,3 %. Nejvíce třtinového cukru se dovezlo z Argentiny (14 244 tun) a Brazílie (6 887 tun).

Druhý největší objem dovozu s podílem 14,6 % byl uskutečněn v kategorii „Olejnatá semena a olejnaté plody“, kterých se dovezlo 6 732,5 tun a v pořadí třetí největší objem dovozu (7,6 %) byl zaznamenán u kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ s objemem 3 485,8 tun. Obě tyto kategorie tvořily dohromady více než 22 % všech dovozů ze třetích zemí. V rámci kategorie „Olejnatá semena a olejnaté plody“ se nejvíce dovezlo lněného semínka v množství 3 604 tun z Kazachstánu a 658 tun z Ruské federace. V rámci další kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ bylo do ČR nejvíce dováženo ovoce a ořechy z Ukrajiny v množství 2 852 tun. Jednalo se především o zmražené bobulovité ovoce.

Kategorii se čtvrtým nejvyšším podílem (4,3 %) představovala „Zelenina (nezpracovaná)“ (1 973 tun). V rámci této kategorie jsou dle systému TRACES NT zařazovány i luštěniny. Dovoz tak zahrnoval zejména dovoz cizrny a čočky z Turecka.

Kategorie „Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu“ představovala pouze 0,7% podíl (304 tun) z celkového objemu dovezených biopotravin.

Tab. 18: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny)

Kategorie	2010	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (%)
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	4,4	5,1	5,5	5,2	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	1199,6	1 477,7	2 014,8	11 096,7	10 101,0	4 078,5	3 629,6	501,8	4 165,9	18,2
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	7,7	12,4	9,0	66,2	12 589,9	198,5	434,6	146,4	244,2	1,1
Mléčné výrobky a zmrzlina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mlýnské a škrobářenské výrobky	66,7	53,4	51,3	57,5	17,7	148,1	24,2	507,2	0,8	0,0
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	55,2	97,2	143,0	4,7	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní potravinářské výrobky	142,7	238,1	210,7	177,9	1 055,4	262,0	6 332,5	16 104,7	15 235,9	66,5
Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena	459,3	494,0	380,4	12 331,7	432,1	653,2	1 593,5	1 481,2	3 237,2	14,1
Nápoje	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	11,9	11,3	0,0
Celkem ²⁾	1953	2 378	2 815	23 740	25 097	5 343	12 014	18 753	22 895	100

¹⁾ Ve sledovaném období se neuskutečnil žádný dovoz v kategoriích CPA „Zpracování a konzervování masa výroba masných výrobků“, „Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši“ a „Výroba mléčných výrobků a zmrzliny“.

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: 2012 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION, s. r. o.) zpracoval: ÚZEI 2019

Tab. 19: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019, 2020, 2021 a 2022 (tuny)

Kategorie dle TRACES NT ¹⁾	2019	2020	2021	2022	2022 (%)
Cukry a cukrovinky	15 634,6	15 232,2	16 739,0	31 976,5	69,28
Éterické oleje a rezinoidy	0,0	0,2	0,3	0,2	0,00
Kakaové boby a produkty z nich	97,4	28,0	34,5	74,9	0,16
Káva, čaj, mate a koření	56,6	45,8	76,9	62,7	0,14
Med	24,7	0,0	0,0	0,0	0,00
Mléko	0,0	0,2	118,4	139,9	0,30
Nápoje, lihoviny a ocet	116,7	117,7	234,1	268,9	0,58
Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu	1 052,6	535,5	928,7	304,0	0,66
Olejnata semena a olejnata plody	3 785,4	6 688,7	7 852,0	6 732,5	14,59
Ostatní	0,0	9,2	4,0	6,7	0,01
Ovoce a ořechy (nezpracované)	3 671,0	4 366,1	3 407,4	3 485,8	7,55
Potravinové doplňky	154,3	368,2	260,3	424,1	0,92
Rostlinné produkty/ostatní	0,0	0,0	0,3	137,0	0,30
Šelak, gumy, pryskyřice	3,0	3,6	3,1	4,4	0,01
Zbytky a odpady z potravinářského průmyslu	20,0	2,8	5,3	47,2	0,10
Zelenina (nezpracovaná)	230,1	1 326,8	1 199,8	1 973,0	4,27
Zpracované a konzervované produkty z ovoce, ořechů a zeleniny	531,1	497,3	168,5	275,0	0,60
Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	174,8	402,7	305,7	240,1	0,52
Celkem ²⁾	25 552,3	29 624,9	31 338,2	46 152,8	100,0

¹⁾ Od roku 2019 je rozdělení bioproduktů z dovozu tříděno dle kategorií v systému TRACES NT

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020, 2021, 2022 a 2023

Závěr

Výsledky uvedené v této zprávě vycházejí z údajů získaných z dotazníkového šetření mezi výrobci a distributory biopotravin registrovanými v systému REP k 31. 12. 2022 v rámci výzkumu trhu biopotravin v ČR, který je od roku 2009 prováděn na Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) ve spolupráci s kontrolními organizacemi z pověření MZe.

Ze získaných údajů vyplývá, že po stagnaci trhu s biopotravinami v roce 2009 a 2010, došlo v roce 2022 již 12. rokem k růstu trhu. Domácí spotřeba biopotravin činila 6,95 mld. Kč a vzrostla meziročně o 12,9 %. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,65 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 642 Kč na obyvatele. V Evropě došlo k meziročnímu poklesu prodejů biopotravin o 2,2 %. Je proto nutné upozornit na skutečnost, že růst trhu biopotravin v České republice byl do značné míry ovlivněn vysokou mírou inflace. Dle ČSÚ činila v roce 2022 průměrná míra inflace 15,1 % a celkové výdaje za potraviny a nápoje meziročně vzrostly o 9,3 %.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrát v maloobchodě 4 740 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrát meziročně vzrostl na 216 mil. Kč, obrát přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 351 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 1 643 mil. Kč. Po přičtení exportu ve výši cca 4,36 mld. Kč pak celkový obrát realizovaný českými subjekty činil v roce 2022 přibližně 11,3 mld. Kč. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (34 %, tj. 2,4 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím e-shopů (24 %, tj. 1,6 mld. Kč), drogerií (18 %, tj. 1 233 mil. Kč) a prodejen zdravé výživy a biopotravin (9 %, tj. 643 mil. Kč). Po zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“ subjekty³⁷, tvořil podíl biopotravin z dovozu 65 %.

Nekomerční propagaci EZ a biopotravin zajišťuje řada oborových a dalších nevládních organizací díky pravidelné podpoře ze strany Ministerstva zemědělství a několika dalších veřejných i soukromých zdrojů. Mezi nejvýznamnější osvětové a informační aktivity na podporu biopotravin a EZ pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří: soutěž „Česká biopotravina roku“ a ocenění „Nejlepší ekofarma roku“ vzniklé spojením dvou původních ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců a ocenění „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekofarmáře. Dále také prezentace na veletrzích a výstavách s oficiální účastí MZe (Biofach aj.). Měnit přístup veřejnosti k biopotravinám a ekologickému zemědělství se snaží dlouhodobě PRO-BIO LIGA. Pod novou značkou Lovíme.bio seznamuje veřejnost s principy EZ, zpřístupňuje kalendář bio akcí, provozuje mapu bioproducentů s přímým prodejem biopotravin, pořádá exkurze na ekofarmy, realizuje semináře a kurzy vaření z biopotravin, organizuje výroční pražský Biojarmark aj.

Dalším významným nástrojem propagace EZ je národní kampaň na podporu biopotravin a produktů ekologického zemědělství. Součástí této kampaně byly v roce 2022 nejen televizní reklamy, ale i minipořady o ekologických farmách v ČR. Propagace EZ probíhala také i na sociálních sítích. Spuštěn byl i nově projekt „QR recepty“ na podporu bio hovězího.

Na závěr připojujeme poděkování všem osloveným výrobcům a distributorům, kteří byli ochotni sdělit údaje či vyplnit dotazník a poskytli tak ÚZEI cenné informace, které přispěly k vytvoření uceleného přehledu o trhu s biopotravinami v ČR.

³⁷ Viz pozn. p. č. 1, s. 7.

Příloha 1: Třídění kategorií potravin

Tab. 20: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“

C	VÝROBKY A SLUŽBY ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU
10	Potravinářské výrobky
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa
10.11	Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího)
10.12	Zpracované a konzervované drůbeží maso
10.13	Výrobky z masa
10.2	Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši
10.20	Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.31	Zpracované a konzervované brambory
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky
10.41	Oleje a tuky
10.42	Margarín a podobné jedlé tuky
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina
10.51	Mléčné výrobky
10.52	Zmrzlina
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
10.61	Mlýnské výrobky
10.62	Škrobářenské výrobky
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
10.71	Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých
10.72	Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
10.73	Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky
10.8	Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky
10.81	Cukr
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky
10.83	Káva a čaj, zpracované
10.84	Koření a aromatické výtažky
10.85	Hotové pokrmy
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny
10.89	Ostatní potravinářské výrobky jinde neuvedené
10.9	Průmyslová krmiva
10.91	Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata
10.92	Průmyslová krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
11	Nápoje
11.01	Destilované alkoholické nápoje
11.02	Víno z vinných hroznů
11.03	Jablečné víno a jiná ovocná vína
11.04	Ostatní nededilované kvašené nápoje
11.05	Pivo
11.06	Slad
11.07	Minerální vody a nealkoholické nápoje

Zdroj: ČSÚ – <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-produkce-cz-cpa>

Tab. 21: Hlavní kategorie biopotravin využitých v dotazníkovém šetření

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
1	Maso
	<i>hovězí maso</i>
	<i>vepřové maso</i>
	<i>skopové / kozí maso</i>
	<i>drůbeží maso</i>
	<i>ryby</i>
	<i>maso ostatní</i>
2	Masné výrobky
3	Ovoce a zelenina
	<i>čerstvá / balená zelenina</i>
	<i>čerstvé / balené ovoce</i>
	<i>brambory (čerstvé i zpracované)</i>
	<i>zpracovaná / konzervovaná zelenina (bez brambor)</i>
	<i>zpracované / konzervované ovoce a ořechy (vč. džemů)</i>
	<i>ovocné a zeleninové šťávy</i>
4	Oleje a tuky vč. margarínu
5	Mléko a mléčné výrobky
	<i>mléko</i>
	<i>máslo</i>
	<i>sýry a tvaroh</i>
	<i>jogurt</i>
	<i>ostatní (vč. zmrzliny)</i>
6	Mlýnské a škrobárenské výrobky
	<i>mlýnské výrobky (rýže, mouky, směsi, krupice, cereálie)</i>
	<i>škrobárenské výrobky</i>
7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
	<i>čerstvé výrobky (chléb, pečivo)</i>
	<i>trvanlivé výrobky (suchary, sušenky, perník)</i>
	<i>těstoviny</i>
8	Ostatní zpracované potraviny
	<i>luštěniny</i>
	<i>vejce</i>
	<i>med</i>
	<i>cukr</i>
	<i>kakao, čokoláda a cukrovinky</i>
	<i>káva a čaj</i>
	<i>koření a aromatické výtažky (ocet, omáčky, směsi koření, hořčice)</i>
	<i>hotové pokrmy (vč. dětské výživy)</i>
	<i>potravinové doplňky (zelený ječmen, řasy, protein ...)</i>
	<i>ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené</i>
9	Nápoje
	<i>nealkoholické nápoje (jinde neuvedené)</i>
	<i>víno</i>
	<i>pivo</i>
	<i>ostatní alkoholické nápoje</i>

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
10	Zemědělské komodity
	<i>obiloviny</i>
	<i>luskoviny</i>
	<i>olejniny</i>
	<i>živá zvířata – skot</i>
	<i>živá zvířata – ostatní</i>
11	Jiné